

คู่มือการปฏิบัติ

การใกล้ชิดข้อพิพาททางอาญาตามพระราชบัญญัติ

การใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

ISBN

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๕

จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ตำรวจ

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

จัดทำโดย พลตำรวจโท ชนะชัย สัมประเสริฐ | เรียบเรียงโดย ร้อยตำรวจโทหญิง จารุวรรณ บำรุงรักษ์

คำปรารภ

พระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายกลางที่ใช้สำหรับการใกล้ชิดข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และข้อพิพาททางอาญาบางประเภท โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนต่างก็รู้จักการใกล้ชิดคดีอาญามาก่อนที่กฎหมายฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับ ซึ่งหากเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ ก็ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของคู่กรณีที่จะยอมความตามกฎหมาย แต่หากเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน การใกล้ชิดโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ย่อมเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องทั้งทางปกครองทางแพ่ง หรือ ทางอาญา

ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นหลักประกันที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนดำเนินการใกล้ชิดข้อพิพาททางอาญาโดยชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนจึงควรที่จะมีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายฉบับนี้ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับหลักกฎหมาย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้จัดทำหนังสือนี้เผยแพร่ให้กับพนักงานสอบสวน หรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ด้วยความปรารถนาดีจาก

พลตำรวจเอก

(สุวัฒน์ แจ้งยอดสุข)

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

คำปรารภ

ด้วยพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้บัญญัติให้มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ในความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษ และความผิดที่มีอัตราโทษ อย่างสูงไม่เกินสามปีตามที่กำหนดไว้ในท้ายพระราชบัญญัติ

ในการนี้ กระบวนการจะเริ่มต้นได้ก็ด้วยความประสงค์ของ คู่กรณีเป็นสำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการ เริ่มต้นกระบวนการดังกล่าว ดังนั้น หากพนักงานสอบสวนหลีกเลี่ยง หรือละเลย ไม่พึงดำเนินการตามแนวทางซึ่งกฎหมายได้บัญญัติ ไว้แล้วอาจเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ได้

หนังสือเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของ พนักงานสอบสวนในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยได้อธิบายข้อกฎหมาย และขั้นตอนการดำเนินการ พอสังเขปพร้อมแบบฟอร์มเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ท้ายนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในขั้นตอนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและ เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

พลตำรวจเอก

(สุทิน ทรัพย์พ่วง)

รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

คำนำ

หนังสือนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้พนักงานสอบสวนและผู้ไกล่เกลี่ย ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ในชั้นสอบสวนว่าด้วย หมวด ๓ และหมวด ๔ ตามพระราชบัญญัติ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นไปโดยถูกต้องตามกระบวนการตามกฎหมาย ผู้เขียนและคณะผู้จัดทำ จึงได้จัดทำเนื้อหาในลักษณะเป็นการตั้งหัวข้อเรื่อง และข้อสังเกตไว้ใน หมายเหตุ โดยนำหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาทำการสรุปเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ เพื่อผู้อ่าน จะได้จับประเด็นเรื่องในมาตรานั้น ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้เขียนและคณะผู้จัดทำ หวังว่า หนังสือเล่มนี้ จะได้เป็น ประโยชน์ต่อพนักงานสอบสวนและผู้ไกล่เกลี่ยตามสมควร

พลตำรวจโท

(ชนะชัย ลิ่มประเสริฐ)

ผู้เขียน

๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ หลักทั่วไปว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ข้อ ๑	เหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒	๑
ข้อ ๒	การบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้	๒
ข้อ ๓	คดีอาญาที่มีให้นำพระราชบัญญัติฉบับนี้มาใช้บังคับ	๔
ข้อ ๔	คำนิยามของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและผู้ไกล่เกลี่ย	๖
ข้อ ๕	คุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย	๘
ข้อ ๖	ลักษณะต้องห้ามของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย	๙
ข้อ ๗	หน้าที่และอำนาจของผู้ไกล่เกลี่ย	๑๓
ข้อ ๘	จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย	๑๔
ข้อ ๙	หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตน	๑๗
ข้อ ๑๐	การถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย	๒๓
ข้อ ๑๑	ข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย	๒๗
ข้อ ๑๒	การคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย	๓๑
ข้อ ๑๓	ลักษณะต้องห้ามในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	๓๓

ส่วนที่ ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ข้อ ๑๔	คำนิยามของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา	๔๐
ข้อ ๑๕	ความผิดทางอาญาที่กฎหมายบัญญัติให้ไกล่เกลี่ยได้	๔๑
ข้อ ๑๖	หน้าที่และอำนาจในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา	๔๗
ข้อ ๑๗	การดำเนินการเมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาเสร็จสิ้นลง	๔๘
ข้อ ๑๘	ผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา	๔๙
ข้อ ๑๙	กรณีที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล	๕๓
ข้อ ๒๐	การดำเนินการเกี่ยวกับสำนวนการสอบสวนที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา	๕๔

ส่วนที่ ๓ การไต่ถามข้อพิพาททางอาญา ในชั้นการสอบสวน

ข้อ ๒๑	คำนิยามของการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๕๙
ข้อ ๒๒	ความผิดทางอาญาที่กฎหมายบัญญัติให้ไต่ถามข้อพิพาทได้ในชั้นการสอบสวน	๖๑
ข้อ ๒๓	เงื่อนไขในการไต่ถามข้อพิพาททางอาญา สำหรับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒	๖๗
ข้อ ๒๔	การดำเนินการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๖๙
ข้อ ๒๕	การหยุดนับอายุความในการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๗๒
ข้อ ๒๖	การผิดฟ้อง ผากัง และปล่อยชั่วคราวในระหว่างการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๗๔
ข้อ ๒๗	บุคคลที่เป็นผู้ไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้	๗๕
ข้อ ๒๘	การประชุมการเลือกและแต่งตั้งผู้ไต่ถาม	๗๗
ข้อ ๒๙	อำนาจของพนักงานสอบสวนในระหว่างการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๗๙

ข้อ ๓๐	ขั้นตอนการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๘๐
ข้อ ๓๑	สิทธิและข้อห้ามของคู่กรณีในการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๘๖
ข้อ ๓๒	การดำเนินการเมื่อการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนสิ้นสุดลง	๘๗
ข้อ ๓๓	การยุติการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๘๙
ข้อ ๓๔	การดำเนินการเมื่อมีการยุติการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๙๑
ข้อ ๓๕	การไต่ถามข้อพิพาททางอาญาความผิดกรณีเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท	๙๓
ข้อ ๓๖	หน้าที่ของคู่กรณีและพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับบันทึกข้อตกลงการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๙๔
ข้อ ๓๗	สำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๙๗
ข้อ ๓๘	ผลของคำสั่งยุติคดีของพนักงานอัยการ	๙๙

ส่วนที่ ๕ แบบฟอร์มเอกสาร

๑	บันทึกการแจ้งสิทธิร้องขอให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา	๑๐๔
๒	แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๐๕
๓	แบบหนังสือขอให้พิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๐๗
๔	หนังสือแจ้งคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนและเชิญประชุมเพื่อเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย	๑๐๘
๕	แบบเลือกผู้ไกล่เกลี่ย	๑๐๙
๖	หนังสือสอบถามความยินยอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ย	๑๑๐
๗	แบบแสดงความยินยอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๑๑
๘	หนังสือแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย	๑๑๒
๙	หนังสือแจ้งการนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน (ครั้งแรก)	๑๑๓
๑๐	บันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๑๔
๑๑	บันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๑๖
๑๒	แบบหนังสือขอให้พิจารณามีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป	๑๑๗
๑๓	แบบหนังสือขอส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง ส่วนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้พนักงานอัยการ	๑๑๘

๑๔	หนังสือส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ	๑๑๙
๑๕	แบบสมุดคุมสารบันทึกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๒๐
๑๖	แบบรายงานผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน	๑๒๐

ส่วนที่ ๕ แบบฟอร์มเอกสาร และแผนผังขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและในชั้นการสอบสวน

●	แบบฟอร์มเอกสารที่ใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและในชั้นการสอบสวน	๑๒๑
●	กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือที่เกี่ยวข้อง	๑๒๒
●	แผนผังขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หมวด ๓	๑๒๓
●	แผนผังขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน หมวด ๔	๑๒๔
●	บรรณานุกรม	๑๒๕
●	คณะทำงาน	๑๒๖

ส่วนที่ ๑

หลักทั่วไปว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ข้อ ๑

เหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

เพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมีระบบและมาตรฐานเดียวกัน

เพื่อให้มีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ไกล่เกลี่ยและการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพผู้ไกล่เกลี่ยและคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีและบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

เพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกันระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธี

มาตรา ๒

ข้อ ๒

การบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้

การบังคับใช้ตามมาตรา ๒ ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มีดังนี้

๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เมื่อบัญญัติให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๒ บทบัญญัติแห่งหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง หมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน และหมวด ๕ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จึงมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ทั้งนี้ การนับระยะเวลาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวมิได้นับวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันแรกแห่งระยเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน แต่เริ่มนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้น ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๙๓/๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมายเหตุ

เกี่ยวกับการนับระยะเวลาวันใช้บังคับของพระราชบัญญัติ กรณีกำหนดให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นช่วงระยะเวลาหนึ่งนั้น มีการตีความออกเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า กำหนดเวลาเริ่มใช้บังคับกฎหมายจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นๆ เพราะไม่ใช่เรื่องการคำนวณระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น หากกฎหมายบัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” ก็ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันแรกตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๖๓/๒๕๒๕ และเรื่องเสร็จที่ ๒๙๐/๒๕๔๓

แนวทางที่ ๒ คำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การคำนวณนับวันใช้บังคับต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓ โดยการเริ่มต้นนับระยะเวลาจะไม่นับวันแรกแห่งระยเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน แต่ต้องเริ่มนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้นตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๗๐/๒๕๓๘ และ ๒๐๘๖/๒๕๕๓

ข้อ ๓

คดีอาญาที่มีให้นำพระราชบัญญัติฉบับนี้มาใช้บังคับ

“พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

หมายเหตุ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงมีผลใช้บังคับในระหว่างที่ยังไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒

- (๑) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด
- (๒) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ออมนำตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง
- (๓) คดีครอบครัว
- (๔) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ
- (๕) คดีอื่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

นอกจากนี้ยังมีคดีอื่นที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว เช่น คดีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว

พระราชบัญญัติว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๐ วางหลักไว้ว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งอาญาหรือมีคำสั่งในคดีดังต่อไปนี้

ข้อ ๔

คำนิยามของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และผู้ไกล่เกลี่ย

“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกัน ระวังข้อพิพาททางแพ่งและอาญา โดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี”

“ผู้ไกล่เกลี่ย หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท”

บุคคลธรรมดาเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ได้ ๒ กรณี กล่าวคือ

๑. บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและยื่นคำขอต่อนายทะเบียน
๒. บุคคลที่นายทะเบียนสรรหามาจากผู้ที่มีความเหมาะสมและยินยอมที่จะให้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

หมายเหตุ บุคคลซึ่งจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยคงหมายถึงเฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่อาจหมายความรวมถึงนิติบุคคลด้วยเหตุที่ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดคุณสมบัติไว้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น

มาตรา ๑๐ก

ข้อ ๕

คุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียน เป็นผู้ไกล่เกลี่ย

๑. ต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง
๒. เป็นผู้มิประสบกรณีในด้านต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น เคยเป็นผู้ไกล่เกลี่ยมาแล้ว

ข้อ ๖

ลักษณะต้องห้ามของผู้ขอขึ้นทะเบียน
เป็นผู้ไกล่เกลี่ย

๑

เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้
จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้
กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณี “เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก” นั้น ประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา และคณะกรรมการ
กฤษฎีกาได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้ ดังต่อไปนี้

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๖/๒๕๔๒

“ได้รับโทษจำคุก” หมายถึง จะต้องเป็นกรณีที่ถูกลงโทษ
คำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกจริง โดยไม่มีเงื่อนไข ดังนั้น
การถูกลงโทษคำพิพากษาให้จำคุก แต่โทษจำคุกให้รอ หรือรอ
การกำหนดโทษ จึงมีใช้กรณีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
แต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๐๘/๒๕๐๙

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ คำว่า “และศาลพิพากษา
ให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น” หมายความว่า จำเลย
ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกโดยแท้จริง คดีนี้ ศาลวางโทษ
จำคุก ๓ เดือน แต่ได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นให้ส่งตัวไปฝึก
อบรมยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ไม่เรียกว่าให้
ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น โจทก์จะขอให้ศาลกำหนด
โทษที่รอไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้มีอาจทำได้

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา
ที่ ๗๘/๒๕๔๐ เรื่อง การตีความใน
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า “การไล่ออก” นั้น จะ
กระทำได้อีกเมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิด
วินัยอย่างร้ายแรง ดังระบุไว้ดังต่อไปนี้

(ข) ทำความผิดถึงต้องรับอาญาจำคุกโดย
คำพิพากษาต้องโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดในลักษณะ
ฐานลหุโทษ หรือความผิดอื่นได้กระทำโดยประมาท

สำหรับมาตรา ๖๑ (ข) ความว่า “ต้องรับอาญา
จำคุก” แสดงให้เห็นชัดเจนแล้วว่า ผู้ที่ได้รับอาญาจำคุกนั้น
ต้องถูกจำคุกตามคำพิพากษาให้จำคุกโดยแท้จริง ดังนั้น
ถ้าปรากฏว่าข้าราชการพลเรือนผู้ใดต้องคำพิพากษาให้รับ
อาญาจำคุก แต่โดยผลแห่งคำพิพากษานั้นเอง ผู้นั้นไม่
ต้องถูกจำคุกเพราะได้รับการลดอาญาไว้ตามกฎหมาย
ลักษณะอาญา มาตรา ๔๑ กิติ หรือให้ยกอาญาจำคุกเสีย
ตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๔๐ กิติ กรณีที่ไม่ต้อง
ด้วยมาตรา ๖๑ (ข) ที่กล่าวข้างต้น การที่จะใส่ผู้้นอกจาก
จากราชการโดยอาศัยอำนาจตามข้อ (ข) นี้ จึงมีอาจทำได้

๒

เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคน วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ในกรณีเป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ และ
คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ มีลักษณะดังนี้

คนไร้ความสามารถ หมายความว่า บุคคลวิกลจริต
ที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ กล่าวคือ เป็นบุคคล
ที่หย่อนความสามารถเพราะเป็นคนวิกลจริต โดยอาการ
วิกลจริตนี้ต้องเป็นถึงขนาดที่ไม่สามารถจัดกิจการงานของ
ตนเองได้เลยและการดังกล่าวต้องเป็นอยู่เป็นประจำ
(คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๖๖/๒๕๓๗)

คนเสมือนไร้ความสามารถ หมายความว่า บุคคลที่
ไม่สามารถจัดการงานของตนเองได้ เพราะกายพิการ หรือ
จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เพราะความประทุษร้ายสุรา
เสเพลเป็นอาชญา เพราะเป็นคนติดสุราเมา และบุคคลนั้น
ถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ (คำพิพากษา
ฎีกาที่ ๙๑๒/๒๕๒๐)

คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
หมายความว่า บุคคลที่มีจิตไม่ปกติหรือสมองพิการและไม่มี
ความรู้สึกผิดชอบอย่างบุคคลธรรมดาแล้ว หรือบุคคลที่มีจิต
ไม่ปกติแต่ไม่ถึงกับวิกลจริต ยังมีความรู้สึกผิดชอบอยู่บ้าง
แต่ความรู้สึกผิดชอบอาจเลอะเลือนไปบางครั้งบางคราว
เป็นบุคคลที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
หรือเสมือนไร้ความสามารถ ดังนั้น จึงต้องมีลักษณะทาง
กายภาพและคำวินิจฉัยของแพทย์ประกอบ (คำพิพากษา
ฎีกาที่ ๗๔/๒๕๒๗)

๓

เคยถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตาม พระราชบัญญัตินี้และยังไม่พ้น ๕ ปีนับแต่วันยื่นคำขอ รับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

กรณีตามมาตรา ๑๐ ข. (๓) มีอาจขอใบอนุญาตได้

กรณีที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเคยถูกเพิกถอน
ใบอนุญาตการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยของหน่วยงานอื่น ซึ่งการ
เพิกถอนดังกล่าวยังไม่พ้นห้าปี นับแต่วันยื่นคำขอรับ
หนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยน่าจะ
ถือว่าเข้าลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๑๐ ข. (๓)

กรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยมากกว่า
หนึ่งหน่วยงาน หากภายหลังบุคคลนั้นถูกเพิกถอนการ
เป็นผู้ไกล่เกลี่ยของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง
ในส่วนนี้ การเป็นผู้ไกล่เกลี่ยของอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งยัง
ไม่ครบกำหนดอายุการขึ้นทะเบียน น่าจะถือว่าเข้าลักษณะ
ต้องห้าม ตามมาตรา ๑๐ ข. (๓)

ข้อ ๗

หน้าที่และอำนาจของผู้ไกล่เกลี่ย

ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

กำหนดแนวทางและ
จัดให้มีการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท

ช่วยเหลือ อำนวย
ความสะดวกและ
เสนอแนะคู่กรณีใน
การหาแนวทางยุติ
ข้อพิพาท

ดำเนินการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทด้วยความ
เป็นกลาง

จัดทำข้อตกลงระงับ
ข้อพิพาทตามผลขอ
การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท

ข้อ ๘

จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย

ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้

- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อีสุระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ
- เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม่อาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นส่วนหน้าให้หน่วยงาน ซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินควร

หมายเหตุ

มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ วางหลักไว้ว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

(๔) ข้อสัถยสุจริต และไม่เรียกหรือรับหรือยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

แม้จะเป็นการรับให้โดยเสนหาก็มอาจกระทำได้ เนื่องจาก ผิดหลักจริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย และอาจเป็นความผิด ตาม มาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือ มิชอบด้วยหน้าที่ก็ตาม

(๕) ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ

ผู้ไกล่เกลี่ยควรใช้วาจาในลักษณะที่อ่อนโยน ละมุนละม่อม นำเสียงสุภาพ เป็นต้น

(๖) รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒ (๖) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องรักษาความลับที่ เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แต่ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับ ข้อยกเว้นของการเปิดเผยความลับไว้ จึงอาจส่งผลต่อ การพิจารณาว่าข้อมูลใดที่ได้จากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ควรเป็นความลับทั้งหมด ที่ผู้ไกล่เกลี่ยไม่สามารถเปิดเผย ความลับได้เลย หรือมีข้อยกเว้นบางประการให้สามารถเปิดเผยได้ในบางกรณี เช่น ข้อมูลที่ได้จากการไกล่เกลี่ยที่มีความ เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของคู่ กรณี หากไม่เปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การปกปิด ข้อมูลดังกล่าวไว้ อาจส่งผลให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูก ทำร้ายร่างกายจนเป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย เป็นต้น

อนึ่ง ระเบียบกรมบังคับคดีว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ หมวดที่ ๔ จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย ข้อ ๒๔ (๔) กำหนดว่า “ผู้ไกล่เกลี่ยต้องรักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ย เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องเปิดเผยตามกฎหมายกำหนด หรือคู่ความจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น”

(๗) ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาท หรือ บังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อใน ข้อตกลงระบข้อพิพาท

การชี้ขาดข้อพิพาท หมายถึง การชี้ขาดทั้งข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมาย

(๘) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กำหนดในกฎกระทรวง

หมายเหตุ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยังมีได้กำหนดว่ามีกรณี อื่นใดบ้างไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๓

หน้าที่ในการเปิดเผย ข้อเท็จจริงถึงความเป็นกลาง และความเป็นอิสระของตน

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติถึงกรณีที่ต้องเป็นการกระทบต่อหลักความเป็นกลาง (Principle of Impartiality) ของผู้ไกล่เกลี่ย เพราะผู้ไกล่เกลี่ยอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับคู่กรณีได้ หากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ยขัดต่อหลักความเป็นกลาง จะมีผลให้การไกล่เกลี่ยนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายและถูกเพิกถอนได้

“ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณี ดังนี้...”

เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี

การเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสนั้นต้องเป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้

- คำว่า “คู่หมั้น” หมายความว่า ชายและหญิงซึ่งเป็นผู้สัญญาหมั้น
- การหมั้นจะสมบูรณ์ได้ต่อเมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้นเมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง^๑
- คำว่า “คู่สมรส” หมายความว่า ชายและหญิงที่จดทะเบียนสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย^๒

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๓๗
^๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๗

เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใดๆ หรือ
เป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายใน
สามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่จวน
นับได้เพียงสองชั้น

- บุพการี หมายความว่า ญาติทางสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป
ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นชั้น
นับตั้งแต่บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ซึ่งการนับตาม
หลักการนี้จะนับทั้งหมดไม่ว่าจะกำเนิดโดยการสมรสที่ชอบ
ด้วยกฎหมายหรือไม่
- ผู้สืบสันดาน หมายความว่า ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา
ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมาไม่ว่าจะกี่ชั้นนับตั้งแต่
ลูก หลาน เหลน ลื้อ ซึ่งการนับตามหลักการนี้จะนับทั้งหมด
ไม่ว่าจะกำเนิดโดยการสมรสที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เช่น
เดียวกับบุพการี

● พี่น้องนับได้ภายในสามชั้น หมายความว่า ญาติผู้พี่หรือ
เป็นน้องร่วมสายโลหิตเดียวกัน ทั้งจะเป็นบิดามารดา
เดียวกัน หรือแต่บิดาหรือมารดาเดียวกันไม่ว่าบิดา
มารดาจะสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

● ลูกพี่ลูกน้องนับได้ภายในสามชั้น หมายถึง ลูกของผู้เป็น
พี่หรือน้องของบิดาหรือมารดา ได้แก่ ลูกของลุง ป้า น้า
อา ซึ่งนับตามข้อเท็จจริง

● ญาติที่เกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น หมายถึง
บิดามารดา ปู่ย่า ตา ยาย บุตรหรือหลานของคู่สมรส
(ติดมา) เป็นญาติชั้นที่ ๑ สายตรงขึ้นไป บุตรของ
คู่สมรส (ติดมา) เป็นญาติชั้นที่ ๑ สายตรงลงมา ปู่ย่า ตา
ยาย ของคู่สมรส เป็นญาติชั้นที่ ๒ สายตรงขึ้นไป และ
หลานของคู่สมรสเป็นญาติชั้นที่ ๒ สายตรงลงมา ส่วนหลาน
หมายถึง บุตรของบุตร ไม่รวมบุตรของพี่หรือของน้อง

เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์ หรือผู้แทนหรือตัวแทน

เหตุที่ต้องเปิดเผยเนื่องด้วยบุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี เป็นกรณีที่จะเห็นได้ว่ามีความใกล้ชิดอันอาจจะทำให้เกิดความลำเอียงได้ ดังนี้

- **“ผู้แทนโดยชอบธรรม”** หมายความว่า ผู้ปกครองที่ดูแลผู้เยาว์ ตามมาตรา ๑๕๘๕ และมาตรา ๑๕๘๘/๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือผู้อนุบาลที่ดูแลคนไร้ความสามารถ ตามมาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๑๕๙๘/๑๕ และมาตรา ๑๕๙๘/๑๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วแต่กรณี
- **“ผู้พิทักษ์”** หมายความว่า ผู้ที่ดูแลคนเสมือนไร้ความสามารถ ตามมาตรา ๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- **“ผู้แทน”** หมายความว่า ผู้ซึ่งมีสิทธิหน้าที่โดยกฎหมายที่จะทำการแทนผู้อื่น เช่น ผู้แทนนิติบุคคล ตามมาตรา ๗๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- **“ตัวแทน”** หมายความว่า ผู้ที่จะเข้าทำการแทนผู้อื่นซึ่งสิทธิหน้าที่ที่เกิดขึ้นโดยความสัมพันธ์ทางสัญญาตัวแทน ตามมาตรา ๗๙๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เป็นเจ้าของหรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้างของคู่กรณี

เนื่องด้วยความเป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือนายจ้างหรือลูกจ้างของคู่กรณี ในกรณีที่มีปัจจัยอื่นที่จะเรียกร้องหรือจะต้องให้แก้กันนั่นเอง จึงจำเป็นต้องเปิดเผย

● เจ้าหนี้หรือลูกหนี้

“เจ้าหนี้” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีมูลหนี้เหนือบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าลูกหนี้ และมีสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้

“ลูกหนี้” หมายความว่า บุคคลผู้มีหนี้กับบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ อย่างไรก็ตาม เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ อาจจะเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ที่เกิดจากนิติกรรมสัญญา จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้ หรือละเมิด รวมทั้งกรณีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาด้วย

● นายจ้างหรือลูกจ้าง

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายจ้างให้ทำการแทน ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล หมายความว่า ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลนั้น และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทน^๓

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้แก่ นายจ้างเพื่อรับค่าจ้าง^๔

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๕ สัญญาจ้างแรงงานนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

^๓ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๕

^๔ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๕

ข้อ ๑๐

การถอดถอนผู้ใกล้ชิด

“ผู้ใกล้ชิดอาจถูกถอดถอนโดย
คุณกรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้ง
สองฝ่ายหรือหน่วยงานซึ่งดำเนิน
การใกล้ชิดข้อพิพาท ด้วยเหตุ
ดังต่อไปนี้...”

กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือ บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

“**ฉ้อฉล**” หมายความว่า ใช้ข้อบทยลกลวง
โดยเอาความเท็จมากล่าวเพื่อให้เขาหลงผิด

“**กลฉ้อฉล**” หมายความว่า การใช้ข้อบทยลกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือ การจงใจปิดบังซ่อนเร้นข้อความจริงเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อจนเข้าทำนิติกรรม หรือคู่กรณี อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับข้อกำหนดอันเป็นการอันหนัก ขึ้นกว่าที่คู่กรณีอีกฝ่ายนั้นจะยอมรับโดยปกติ

ตัวอย่าง **คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๐๔/๒๕๖๐**
จำเลยทั้งสองโดยทุจริตหลอกลวง ผู้เสียหาย
ว่า ธนาคาร ก. ได้ออกหนังสือค้ำประกันมอบ
ให้ร้านของจำเลยทั้งสอง แต่ความจริงแล้ว
ธนาคารมิได้ออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าว
ให้ร้านของจำเลยทั้งสอง โดยการหลอกลวง
ดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อตกลง
ทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองให้ทำความสะอาด
อาคารโรงพยาบาล ข. หากจำเลยทั้งสอง
ไม่มีหนังสือค้ำประกันจากธนาคาร ผู้เสียหายจะ
ไม่เข้าทำสัญญาจ้างกับจำเลยทั้งสอง กรณีถือ
ได้ว่านิติกรรมสัญญาจ้างระหว่างผู้เสียหาย
กับจำเลยทั้งสองเกิดจากกลฉ้อฉลถึงขนาด
สัญญาดังกล่าวจึงเป็นโมฆียะ ตาม ป.พ.พ.
มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

“การข่มขู่” หมายความว่า การทำให้กลัว การทำให้เสียขวัญ

ตัวอย่าง **คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๘๖๘/๒๕๔๒** ก่อนมีการจดทะเบียนสมรส โจทก์ถูกจำเลยกับพวกใช้กำลังบังคับขู่เข็ญให้จำต้องนั่งรถยนต์ไปกับจำเลยจากจังหวัดสมุทรปราการไปยังจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีจำเลยกับพวกอย่างน้อย ๒ คน คอยควบคุมตัวไว้มิให้หลบหนี ทั้งยังถูกจำเลยกระทำการชำเราระหว่างพักที่บ้านญาติ จำเลยด้วย โจทก์ซึ่งเป็นหญิงคนเดียวอยู่ในกลุ่มพวกจำเลย ย่อมต้องเกรงกลัวการบังคับและคำขู่ของจำเลยที่ว่าจะไม่พาโจทก์กลับบ้าน จะทำร้ายร่างกายและจะพาโจทก์ไปอยู่ในป่าหากไม่ยอมจดทะเบียนสมรสกับจำเลย วิทยุชุมชนที่ตกอยู่ในภาวะการณ์เช่นนี้ย่อมมีมูลต้องเกรงกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อร่างกายและเสรีภาพของตนหากไม่ยินยอมปฏิบัติตามคำขู่ การสมรสระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงเป็นการสมรสโดยถูกข่มขู่จนถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีการข่มขู่เช่นนั้นโจทก์จะไม่ทำการสมรสกับจำเลย การสมรสจึงเป็นโมฆียะ ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๕๐๗ วรรคหนึ่ง

ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสอง ครั้งโดยไม่มีเหตุอันควร

คำว่า **“โดยไม่มีเหตุอันควร”** จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ว่าพฤติการณ์ของการไม่มาปฏิบัติหน้าที่นั้นมีสาเหตุอย่างไร และเป็นสาเหตุที่มีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดจะต้องไม่มาปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

แนวคำพิพากษาศาลฎีกา กรณี **“มีเหตุอันควร”** เช่น ลูกจ้างไม่มาทำงานตั้งแต่วันที่ ๘ - ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เพราะฝนตกน้ำท่วม ไม่สามารถมาทำงานได้ ถือว่ามีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๑๙๔/๒๕๓๐) ลูกจ้างไม่มาทำงาน ๓ วันติดต่อกัน เพราะป่วย ถือว่ามีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๓๐๐๔/๒๕๒๖) ลูกจ้างไม่มาทำงานมากกว่า ๓ วัน เพราะต้องดูแลมารดาที่ป่วยหนัก มีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๓๖๕๑/๒๕๒๙) ลูกจ้างหยุดงาน ๔ วัน เพื่อไปจัดงานสมรสให้บุตรสาวซึ่งต้องมีการเตรียมงานประเพณีท้องถิ่นที่ต่างจังหวัด มีเหตุอันควร (ฎีกาที่ ๔๓๖๗/๒๕๓๐) เป็นต้น

ขาดจริยธรรมตามมาตรา ๑๒
หมายเหตุ : ดูข้อ ๘ จริยธรรมของ
ผู้ไกล่เกลี่ยหน้า ๑๔

ถูกตั้งข้อรังเกียจตามมาตรา ๑๔ ที่มี
สภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติ
หน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้

ข้อ ๑๑

ข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใกล้ชิด

“ห้ามมิให้ผู้ใกล้ชิดกระทำการหรือ
จัดให้กระทำการใดๆ ที่เป็นการบงคับ
ขู่ขู่ หลอกลวง”

ด้วยเหตุที่การทำข้อตกลงรับข้อพิพาท คู่กรณี
ต้องมีความสมัครใจที่จะกระทำการนั้นโดยไม่มีใครมา
บังคับ มาหลอกลวง หรือขู่ขู่ให้หลงผิด หรือปราศจาก
ความรับผิดชอบชั่วดี ไม่รู้ตัวหรือขาดสติ

คำว่า “**บังคับ**” หมายความว่า ใช้อำนาจสั่งให้ทำ
หรือให้ปฏิบัติหรือให้จำต้องทำ

คำว่า “**ขู่ขู่**” หมายความว่า ทำให้กลัวโดยการ
บังคับ แสดงกิริยาหรือวาจาให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเป็นอันตราย
ต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้นั้น หรือ
ของบุคคลที่สาม

คำว่า “**หลอกลวง**” หมายความว่า ใช้อุบายทุจริต
ให้เข้าใจผิด แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริง
ซึ่งควรบอกหรือแจ้ง เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด

ตัวอย่าง**คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๓๗/๒๕๓๓** วินิจฉัยว่า
โจทก์บรรยายฟ้องว่า ขณะทำนิติกรรมตามฟ้อง นางพรรณนิ้วย
เป็นโรคระบบประสาท ขาดสติสัมปชัญญะ ไม่สามารถรู้สึกผิดชอบ
อย่างเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไป จำเลยได้ใช้อุบายหลอกลวง ขู่ขู่
ให้นางพรรณนิ้วยทำนิติกรรมนั้น เป็นการเพียงพอให้เข้าใจแล้วว่า
สาเหตุที่นางพรรณนิ้วยทำนิติกรรม ก็เนื่องจากไม่สามารถรู้ผิดชอบ
อย่างบุคคลธรรมดา ประกอบกับการใช้อุบายหลอกลวง ขู่ขู่ของ
จำเลย ทำให้การแสดงเจตนาของนางพรรณนิ้วยไม่สมบูรณ์ เป็นเหตุให้
นิติกรรมตกเป็นโมฆียะ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๑ แม้โจทก์จะ
บรรยายฟ้องทั้งสองเหตุรวมกันมาก็ไม่เคลือบคลุมเพราะเหตุ
ทั้งสองคือการใช้อุบายหลอกลวงกับการขู่ขู่อาจเกิดขึ้นพร้อมๆ
กันได้ ส่วนการใช้อุบายหลอกลวง ขู่ขู่ จำเลยกระทำอย่างไร
เป็นรายละเอียดที่โจทก์จะต้องนำเสนอขึ้นพิจารณา ฟ้องของโจทก์
จึงไม่เคลือบคลุม ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นางพรรณนิ้วยทำนิติกรรม
ตามฟ้องในขณะที่สติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์ การที่จำเลยปกปิด
ความจริงกับนายชัยวัฒน์ และนายไชยพรรณนิ้วยจะพานางพรรณนิ้วย
ไปเที่ยว แลกกลับพาไปจดทะเบียนทำนิติกรรมตามฟ้อง ก็เพียงพอ
ทำให้ฟังได้แล้วว่านิติกรรมดังกล่าวเกิดจากการฉ้อฉลหรือการใช้
อุบายหลอกลวงของจำเลย ย่อมเป็นโมฆียะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๒๒/๒๕๔๕ วินิจฉัยว่า จำเลย
เข้าไปเกี่ยวข้องกับคู่สัญญาโดยผู้เสียหายว่าจ้างให้จำเลยมาช่วยเจรจา
ไกลเกลี่ยหนี้ให้แก่ ณ. แต่จำเลยทำผิดหน้าที่โดยฉกฉวยโอกาส
นำสำเนาหมายจับปลอมมาใช้แสดงต่อ ณ. ทำให้ผู้เสียหาย
เกิดความกลัวว่า ณ. จะถูกจับกุมดำเนินคดีตามสำเนาหมายจับปลอม
ดังกล่าว และผู้เสียหายยินยอมให้ทรัพย์สินแก่จำเลยไป แม้จำเลย
จะไม่ได้แสดงการขู่ขู่ด้วยตัวของจำเลยเอง แต่การกระทำของ
จำเลยที่นำสำเนาหมายจับปลอมมาใช้ประกอบการขู่ขู่ ทำให้
ผู้เสียหายเกิดความกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อเสรีภาพของ ณ. บุตรสาว
ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่สาม การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิด
ฐานการฉ้อฉลแล้ว และเป็นการกระทำความผิดกับความผิดฐาน
ใช้เอกสารราชการปลอม

“ห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการโดย มีชอบด้วยประการใดๆ เพื่อให้คู่กรณีทำ ข้อตกลงระงับข้อพิพาท”

คำว่า **“โดยมิชอบ”** หมายความว่า โดยมิชอบด้วยหน้าที่ ซึ่งเจ้าพนักงานมีอยู่ตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่งของคณะรัฐมนตรี คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ซึ่งได้ออกโดยชอบด้วยกฎหมาย มีแนวคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๗๖๖๓/๒๕๔๓ วินิจฉัยว่า การปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ นอกจากหมายถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นการกระทำนอกขอบเขตแห่งอำนาจหรือโดยปราศจากอำนาจอย่างหนึ่งที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว ยังหมายความรวมถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วย

ตัวอย่าง **คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๔๘/๒๕๕๔** วินิจฉัยว่าขณะที่มีการนำผู้ต้องหาและของกลางเข้ามาในห้องของพนักงานสอบสวนนั้น ผู้ฟ้องคดีอยู่ในห้องดังกล่าวและได้มีการนำของกลางดังกล่าวมาวางไว้บนโต๊ะกรณีจึงเชื่อได้ว่า ผู้ฟ้องคดีสังเกตเห็นและประมาณการได้ว่ามีของกลางยาบ้าจำนวนมากกว่า ๘ เม็ด ก่อนที่จะได้ลงบันทึกประจำวันคดีดังกล่าว เนื่องจากยาบ้า จำนวน ๘ เม็ด และจำนวน ๒๑๓ เม็ด มีความแตกต่างกันในเชิงปริมาณอยู่มาก การที่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีหน้าที่ลงบันทึกประจำวันคดี ได้ลงบันทึกประจำวันคดีดังกล่าว โดยระบุว่า มีของกลางในคดี คือ ยาบ้า จำนวน ๘ เม็ด ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏและตนเองได้รับทราบอยู่ก่อนแล้ว จึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และโดยตามที่พฤติการณ์แล้วเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีก็ตระหนักดีว่าการกระทำดังกล่าวมีผลเป็นการช่วยเหลือผู้ต้องหาให้ได้รับโทษน้อยลง กรณีจึงเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและเป็นการกระทำอันได้ชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติด้อยอย่างร้ายแรง ตามนัย มาตรา ๘๒ วรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในเวลาที่ผู้ฟ้องคดีกระทำการดังกล่าว

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓ คำว่า **“ประพฤติมิชอบ”** หมายความว่า การกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด โดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรี ที่มุ่งหมายจะควบคุม การรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

ข้อ ๑๒

การคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้ใกล้ชิด

“ หากกระทำการตามหน้าที่
โดยสุจริต
ไม่ต้องรับผิด
ทางแพ่งและทางอาญา ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๙๑/๒๕๖๑

ลูกจ้างตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์ได้ชิงลาออกเสียก่อนในวันที่ทราบว่ายานจ้างมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงเพื่อรักษาสิทธิในการรับเงินบำเหน็จ ส่อให้เห็นถึงความไม่สุจริตเนื่องจากคาดหมายได้ว่าผลการสอบสวนออกมาในทางที่เป็นผลร้ายแก่ตน แต่กลับอาศัยเหตุลาออกมาเป็นมูลฟ้องคดีเรียกร้องเงินบำเหน็จ ย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕ จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ในกรณีบุคคลใดได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใกล้ชิด ย่อมมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๖) โดยวางหลักไว้ว่า “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

ดังนั้น เมื่อผู้ใกล้ชิดถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย จึงได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา ในความผิดต่อเจ้าพนักงาน ในขณะเดียวกัน ก็ต้องรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการแห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วยเช่นกัน

ข้อ ๑๓

ลักษณะต้องห้าม ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกัน ะวังข้อพิพาททุกทางแพ่ง และการอาญาโดยสันติวิธี ทั้งนี้ จะต้องไม่ดำเนินการ ดังนี้

ไม่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท

กล่าวคือ การวินิจฉัยข้อพิพาทจะต้องไม่ชี้ขาดทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย อีกทั้งไม่เป็นการชี้ว่าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดหรือถูก

ข้อพึงระวัง

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและชั้นการบังคับคดีมีให้น่าพระราชบัญญัตินี้มาบังคับใช้

การวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทนั้นไม่รวมถึงในกรณีดังต่อไปนี้

๑. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาล

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ถือว่าอยู่ในชั้นศาล

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง วางหลักไว้ว่า “นับแต่เวลาที่ไต่ยื่นฟ้องแล้วคดีนั้นอยู่ระหว่างการพิจารณา..” ทั้งนี้ ไม่ว่าศาลจะรับคำฟ้องหรือไม่

๒. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นการบังคับคดี

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ถือว่าอยู่ในชั้นการบังคับคดี

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๐/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่า นับแต่เวลาที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษายืนคำร้องขอให้มีการบังคับ ถือว่าคดีนั้นอยู่ในชั้นการบังคับคดี

“ข้อตกลงระวังข้อพิพาท”

- มีผลผูกพันคู่กรณีโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระวังข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใดๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่
- คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ หัก หรือความรับผิดชอบเพียงเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น

หมายเหตุ

ข้อตกลงระงับข้อพิพาทอาจเทียบเคียงได้กับสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐ วางหลักไว้ว่า “อันว่าสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น คือ สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่ง ซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน” โดยผลแห่งสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ทำให้สิทธิตามมูลหนี้เดิมระงับไป คู่สัญญาได้สิทธิตามที่ตกลงในสัญญาประนีประนอมยอมความ

ตัวอย่าง**คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๒๐/๒๕๖๓** วินิจฉัยว่า ตามบันทึกเจรจาตกลงเอกสาร ล.๑ มีข้อความว่า จำเลยยอมรับผิดในการทำละเมิดเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายกับยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ เป็นเงิน ๔๕๐,๐๐๐ บาท โดยผู้ร้องที่ ๒ ระบุว่า ไม่ประสงค์จะฟ้องร้องให้ดำเนินคดีใดและเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทนใดๆ เพิ่มเติมกับจำเลยอีกต่อไป เมื่อบันทึกฉบับนี้มีข้อความว่า ผู้ร้องที่ ๒ ยินยอมรับเงินค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท จากตัวแทนของจำเลย ค่าสินไหมทดแทนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๓ ได้แก่ ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอื่นๆ อีกด้วย และวรรคสาม ถ้าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซ้ร้ ท่านว่าบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ดังนั้นค่าทดแทนตามที่ระบุไว้ในเอกสาร ล.๑ จึงรวมกับค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายอื่นตลอดจนค่าอุปการะเลี้ยงดูสำหรับผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นมารดาของ อ ผู้ตายแล้ว เมื่อผู้ร้องที่ ๒ ยินยอมรับเงินตามบันทึกการเจรจาและไม่ประสงค์ฟ้องร้องค่าสินไหมทดแทนใดๆ จากจำเลยอีก ทำให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสิ้นสุดลง ข้อตกลงดังกล่าวเป็นการระงับข้อพิพาทให้เสร็จสิ้นไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กันตามลักษณะประนีประนอมยอมความตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๐ ซึ่งมีผลให้ผู้ร้องที่ ๒ ไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในมูลละเมิดจากจำเลยได้อีก

ข้อตกลงระบับข้อพิพาทที่จะมีผลทางกฎหมาย ต้องไม่มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑

ข้อตกลงต้องไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ บัญญัติว่า

“การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๒๘ - ๑๔๒๙/๒๕๔๕ วินิจฉัยว่า โจทก์และจำเลยตกลงทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชားหนี้กันในทางแพ่งเฉพาะที่เกี่ยวกับความผิดฐานยักยอกและฉ้อโกง ตาม ป.อ.มาตรา ๓๕๒ และมาตรา ๓๕๑ ซึ่งจำเลยได้กระทำความผิดต่อโจทก์อันเป็นความผิดอันยอมความได้ สัญญาจะซื้อขายดังกล่าวจึงใช้บังคับต่อกันได้หาเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๕๐ ไม่จึงไม่ตกเป็นโมฆะ เมื่อจำเลยไม่ไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้โจทก์ภายในกำหนดสัญญา โจทก์จึงฟ้องบังคับจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวได้

๒

ต้องไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนหรือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๙๓/๒๕๔๘ วินิจฉัยว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ กำหนดว่า “บุคคลย่อมใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน” ฉะนั้น แม้ว่าการเลือกคู่ครองเป็นสิทธิที่ได้รับคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นสิทธิของโจทก์ที่จะเลือกคู่ครองของตนได้ก็ตาม แต่การใช้สิทธิเช่นว่านั้นจะต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งต้องมีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติรับรองถึงการใช้สิทธินั้นได้ การที่โจทก์อยู่กินฉันท์สามีภริยากับจำเลยและได้จดทะเบียนสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ต่อมาภายหลังโจทก์ไม่พอใจต้องการแยกทางกับจำเลยจึงฟ้องหย่า โดยอ้างว่าเป็นสิทธิโจทก์ที่จะเลือกคู่ครองได้ตามแต่ความพอใจของตนนั้นคงไม่ถูกต้อง เพราะการใช้สิทธิดังกล่าวของโจทก์ย่อมกระทบกระเทือนต่อจำเลยซึ่งเป็นภริยาและบุตร หากโจทก์ประสงค์จะหย่าขาดจากจำเลยต้องมีเหตุที่อ้างได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐๖ มิฉะนั้น สภานับครอบครัวในสังคมจะเกิดการเอารัดเอาเปรียบและมีแต่ความสับสนวุ่นวาย

๓

ต้องไม่มีลักษณะเป็นการค้าความ

การค้าความ หมายถึง ข้อตกลงที่มีลักษณะเป็นการแสวงหาประโยชน์จากการที่ผู้อื่นเป็นความกัน โดยตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนได้เสียในมูลคดี ด้วยกรณีดังกล่าวถือว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๖๗/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า โจทก์มิได้เป็นนายความหากเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีที่จำเลยพิพาทกับบุคคลอื่นในฐานะผู้จัดการผลประโยชน์ของจำเลย โจทก์จึงมิได้เป็นผู้มีส่วนได้เสียในมูลความแห่งคดีทั้งปวงที่จำเลยมีข้อพิพาทกับบุคคลอื่นไม่ว่าทางหนึ่งทางใด สัญญาว่าจ้างที่โจทก์กับจำเลยตกลงกันว่า ให้โจทก์เป็นผู้จัดการประโยชน์ของจำเลยในคดีความ ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาโดยให้โจทก์ออกค่าใช้จ่ายค่าทนายความ และค่าขึ้นศาลทำขึ้นก็โดยหวังจะได้ส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ที่ได้จากการเป็นความกันหรือเข้าไปมีส่วนได้เสียในมูลคดีโดยวิธีการแบ่งเอาส่วนจากผลประโยชน์ที่ได้จากการเป็นความกัน จึงเป็นการแสวงหาประโยชน์จากการที่ผู้อื่นเป็นความกันโดยโจทก์ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดี วัตถุประสงค์แห่งสัญญาว่าจ้างจึงขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๕๐

ส่วนที่ ๒

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

คำนิยามขอข้อ ๑๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ในหมวด ๓ นี้ มิได้บัญญัติบทนิยามคำว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา” ไว้ดังเช่นหมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน จึงต้องใช้บทนิยามตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓

“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี

ข้อสังเกต

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในหมวด ๓ นี้ เป็นการไกล่เกลี่ยทั่วไปและดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕

ความผิดทางอาญาที่กฎหมาย บัญญัติให้ไถ่กลับได้

๑. ความผิดอันยอมความได้

๒. ความผิดลหุโทษ ได้แก่

๒.๑ ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายอาญา

๒.๒ ความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวม
ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ความผิดอันยอมความได้

หมายถึง คดีความผิดอาญาบางประเภทซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อเอกชนหรือคนใดคนหนึ่งเป็นการส่วนตัว มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือสังคม และความผิดใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น กฎหมายต้องระบุชัดเจนว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดเกี่ยวกับการค้า : มาตรา ๒๗๒

ความผิดเกี่ยวกับเพศ : มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗๘ วรรคสอง ซึ่งเป็นการกระทำระหว่างคู่สมรสถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย มาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่ง ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้กระทำแก่บุคคลดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๘๔ และมาตรา ๒๘๕/๒ มาตรา ๒๘๓ ทวิ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘๓ ทวิ วรรคสาม เฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี และมาตรา ๒๘๔

ความผิดต่อเสรีภาพ : มาตรา ๓๐๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๑๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๑๑ วรรคหนึ่ง

ประมวลกฎหมายอาญา (ต่อ)

ความผิดฐานเปิดเผยความลับ:	มาตรา ๓๒๒ มาตรา ๓๒๓ และ มาตรา ๓๒๔
ความผิดฐานหมิ่นประมาท :	มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ และ มาตรา ๓๒๘
ความผิดฐานฉ้อโกง :	มาตรา ๓๔๑ มาตรา ๓๔๒, มาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๕ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗
ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ :	มาตรา ๓๔๘ และมาตรา ๓๕๐
ความผิดฐานยักยอก :	มาตรา ๓๕๒ มาตรา ๓๕๓ มาตรา ๓๕๔ และมาตรา ๓๕๕
ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ :	มาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙
ความผิดฐานบุกรุก :	มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และ มาตรา ๓๖๔
ความผิดอื่นๆ :	ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๖๔ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุกรุก กระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดาน กระทำต่อบุพการี หรือพี่น้องร่วม บิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็น ความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็น ความผิดอันยอมความได้ตามที่ บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา ๗๑ วรรค ๒

ความผิดตามกฎหมายอื่นที่กฎหมายบัญญัติ ให้เป็นความผิดอันยอมความได้

เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๘ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

ความผิดหลุโทษ

ความผิดหลุโทษ หมายถึง ความผิดที่มีโทษเบาหรือไม่ร้ายแรงซึ่งมีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๕ (๒) ได้บัญญัติถึงฐานความผิดหลุโทษที่สามารถไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาททางอาญามาตามที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามีดังต่อไปนี้

- ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา ๓๑๐
- ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา ๓๑๑
- ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่เข็ญ มาตรา ๓๑๒
- ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา มาตรา ๓๑๓
- ความผิดฐานไล่ ต้อนหรือทำให้สัตว์ใดๆ เข้าสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลผลิตอยู่ มาตรา ๓๑๔
- ความผิดฐานควบคุมสัตว์ใดๆ ปล่อยปลະละเลยให้สัตว์เข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลผลิตอยู่ มาตรา ๓๑๕
- ความผิดฐานกระทำความด้วยประการใดๆ ต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ มาตรา ๓๑๗

ความผิดหลุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อ
ส่วนรวมตามที่กำหนดใน
พระราชกฤษฎีกา :

หมายเหตุ
ปัจจุบันยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาที่
กำหนดความผิดหลุโทษดังกล่าวไว้

มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๖

หน้าที่และอำนาจในระหว่างการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาททางอาญา

หน้าที่

หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
หรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่
“เฝ้า” ให้นักงานสอบสวน พนักงานอัยการ
หรือศาลแล้วแต่กรณีทราบถึงการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาททางอาญานั้น

อำนาจ

พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือ
ศาล “อารอ” การสอบสวน การสืบคดี
การพิจารณาคดีหรือพิพากษาไว้ก่อน
จนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะทำการสอบสวนต่อไป อีกทั้งหมด ๓ นี้มีได้กำหนดระยะเวลาการไกล่เกลี่ยว่าให้เสร็จสิ้นเมื่อใด เพียงแต่กำหนดให้การไกล่เกลี่ยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเสร็จสิ้นโดยเร็ว ประกอบกับอายุความดำเนินคดีอาญาตามหมวด ๓ ไม่ได้หยุดนับแต่อย่างใด

มาตรา ๓๖ วรรคสอง และวรรคสาม

ข้อ ๑๗

การดำเนินการเมื่อการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาททางอาญาเสร็จสิ้นลง

หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยแจ้งผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ หรือศาลทราบ แล้วแต่กรณีว่าการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นอยู่ในชั้นใด

คู่กรณีตกลงกันได้

ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ย ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการหรือศาลแล้วแต่กรณี

คู่กรณีตกลงไม่ได้

ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวน สืบคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

ข้อ ๑๘

ผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

- ไม่ติดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะทำการสอบสวนต่อไป
- สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงกันและระงับข้อพิพาททางอาญากันได้

ข้อสังเกต

- สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มิใช่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙
- ตามมาตรา ๓๕ วรรคสองนี้ในคดีอาญาสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับทันทีเมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญา โดยกฎหมายมิได้บัญญัติให้พนักงานอัยการต้องมีคำสั่งยุติคดีก่อน ดังเช่นบัญญัติไว้ในหมวด ๕ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน
- ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หากมีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจะระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว

หมายเหตุ

- คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา หมายถึง คดีแพ่งที่ฟ้องบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีมูลฐานความรับผิดชอบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา กล่าวคือ หากมูลกระทำความผิดทางอาญาใดทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบแพ่งด้วย จึงถือได้ว่าคดีแพ่งที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา
- คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ ได้แก่ คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กระชาก น้อโกง ยักยอก หรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหาย มีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สิน หรือราคาทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดคืน เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย การกระทำความผิดทางอาญาดังกล่าว ถือว่ามีมูลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบแพ่งในอันจะต้องคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายด้วย
- คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญามีได้มีเพียงตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ เท่านั้น ความผิดอาญาฐานอื่นๆ ที่เป็นการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายอนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเข้าลักษณะเป็นการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ก็ถือได้ว่าเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาด้วยเช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๔๘/๒๕๕๑ โจทก์เคยฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลชั้นต้นเป็นคดีอาญาในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๒ โดยวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานของโจทก์ยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังว่าจำเลยที่ ๒ กระทำโดยรู้หรือสมคบกับจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิด และคดีส่วนอาญาของจำเลยที่ ๒ ถึงที่สุดแล้ว การที่โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๒๓๗ อันเป็นสิทธิเรียกร้องที่ไม่ต้องอาศัยมูลความผิดทางอาญาในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ จึงไม่ใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๔๔/๒๕๓๗ โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ว่า กระทำความผิดฐานโกงเจ้าหนี้และศาลพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ คดีถึงที่สุดแล้ว ส่วนคดีแพ่งโจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล อันเป็นสิทธิเรียกร้องที่ไม่ต้องอาศัยมูลความผิดทางอาญาในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ จึงไม่ใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา จะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ มาใช้บังคับไม่ได้

ข้อ ๑๓

กรณีที่มีการใกล้เคียง
ข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล

➤ ให้ดำเนินการ ดังนี้

พนักงานสอบสวน
สอบสวนคดีต่อไป

พนักงานอัยการ
สั่งคดีต่อไป

ศาล พิจารณา
พิพากษาคดีต่อไป

หมายเหตุ

คดีที่ใกล้เคียงไม่ได้ให้พนักงานสอบสวน
พนักงานอัยการ ศาล แล้วแต่กรณีต้อง
ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายบัญญัติ

ข้อ ๒๐

การดำเนินการเกี่ยวกับ
สำนวนการสอบสวน
ที่มีการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา

กรณีการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาตกลงกันได้

๑. กรณีตุกมลระงับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งไม่มีสิทธิฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

ให้พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนมีความเห็นทาง
คดี “ควรสั่งไม่ฟ้อง” ผู้ต้องหาซึ่งทำข้อตกลงใน
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เนื่องจากสิทธินัดพิจารณา
มาฟ้องย่อมระงับ ตามพระราชบัญญัติการไกล่
เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๓๕ วรรคสอง
ส่วนผู้ต้องหาที่ไม่ได้ทำข้อตกลงในการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทให้ทำความเห็นทางคดีว่าควรสั่งฟ้อง
หรือสั่งไม่ฟ้องตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

กรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตกลงกันได้ (ต่อ)

๒. กรณีตกลงรับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

พนักงานสอบสวนจะสามารถสรุปสำนวนมีความเห็น “ควรสั่งไม่ฟ้อง” ผู้ต้องหาได้ เนื่องจากสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท ตามมาตรา ๓๒ ได้ และหากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์แห่งเงื่อนไขเวลาในการปฏิบัติตามข้อตกลงให้นำความในมาตรา ๖ มาบังคับใช้ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

กรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล (มาตรา ๓๖ วรศสภ)

ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปจนเสร็จสิ้น

ข้อสังเกต

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ บัญญัติว่า “เมื่อพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้..”
- พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเท่านั้นที่จะพิจารณาว่าการสอบสวนเสร็จแล้วหรือไม่ หากเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็จะเป็นผู้สรุปสำนวนให้ความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปพร้อมกับสำนวนเพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ ๗๖๖/๒๕๔๖ เกี่ยวกับอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมของพนักงานสอบสวน วินิจฉัยว่า เมื่อพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนการสอบสวนและมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตาม มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ หรือมาตรา ๑๔๒ และส่งให้พนักงานอัยการแล้ว พนักงานสอบสวนย่อมหมดอำนาจที่จะสอบสวนเพิ่มเติมในคดีนั้นอีก แม้ต่อมาในภายหลังจะได้ พยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีก็ตาม ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติในมาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๓ (๒) (ก) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม เว้นแต่พนักงานอัยการจะสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม ประกอบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙/๒๕๔๑ วินิจฉัยว่า เมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จและได้ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้ว พนักงานสอบสวนย่อมหมดอำนาจหน้าที่จะทำการสอบสวนคดีต่อไป

มาตรา ๖

อายุความ

หากอายุความครบกำหนดในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือระครบกำหนดภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีก ๖๐ วันนับแต่วันที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง

หมายเหตุ

อายุความขยายออกไปเฉพาะคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเท่านั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือน หรือ ปี มิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่จะเริ่มการในวันนั้นเองตั้งแต่เวลาที่ถือได้ว่าเป็นเวลาเริ่มต้นทำงานร่กันตามประเพณี

การนับระยะเวลาตามกฎหมาย มีแนวความเห็นเป็น ๒ แนวทาง คือ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๙๗/๒๕๒๘ เรื่อง การนับระยะเวลา มีความเห็นว่า วิธีกำหนดระยะเวลาตามข้อ ๕ (๑) ของประกาศคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและเป็นการป้องกันการผูกขาด ฉบับที่ ๘๕ พ.ศ. ๒๕๒๘ เรื่องการแจ้งแผนการผลิต การนำเข้า และการจำหน่าย มิได้มีการกำหนดการนับอายุความไว้เป็นประการอื่น

จึงไม่เข้าข้อยกเว้นมาตรา ๑๕๖ และต้องบังคับ ตามมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปัจจุบัน คือ มาตรา ๑๙๓/๑ และมาตรา ๑๙๓/๓ วรรคสอง ตามลำดับ) เมื่อประกาศดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๒๘ โดยกำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๒๘ จึงเป็นการเริ่มการได้ในวันทีประกาศดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่อันเป็นกำหนดเริ่มทำการงานกันตามประเพณี กรณีเข้าข้อยกเว้นของมาตรา ๑๕๘ (ปัจจุบัน คือ มาตรา ๑๙๓/๓ วรรคสอง) ดังนั้น การนับระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันทีประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับตามประกาศข้อ ๕ (๑) จึงต้องนับวันแรกทีประกาศมีผลใช้บังคับ (วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๒๘) รวมคำนวณเข้าด้วย และจะครบกำหนดสามสิบวันในวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๗๐/๒๕๓๘ วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๔ ที่แก้ไขใหม่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ว่าคดีประเภทใดบ้างที่คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่แก้ไขใหม่ มาตรา ๒๒๔ ดังกล่าว ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ ว่า “ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๔ ดังนั้น จึงต้องเริ่มนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๓๔ ซึ่งจะครบ ๖๐ วัน ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ และจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๔ เป็นต้นไป ดังนั้น การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๔ เป็นต้นไป จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๒๔ ที่แก้ไขใหม่

บท ส่วนที่ ๓

การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางอาญา ในชั้นการสอบสวน

ข้อ ๒๑

คำนิยามของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทางอาญาในชั้นการสอบสวน

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ หมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ได้นิยามคำว่า "การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา" ไว้ในมาตรา ๓๙ โดยเฉพาะ จึงไม่น่าพบนิยามในมาตรา ๓ มาใช้บังคับ ดังเช่น หมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

มาตรา ๓๙ บัญญัติว่า

"การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา" หมายความว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจัดให้คู่กรณีในคดีอาญามีโอกาสเจรจาตกลงหรือเยียวยาความเสียหายเพื่อระงับคดีอาญา

"คู่กรณี" หมายความว่า ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายในคดีอาญา แต่ไม่หมายความรวมถึงคดีอาญาที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหาย

หมายเหตุ

ผู้เสียหายสามารถให้ผู้มีอำนาจจัดการแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการแทนได้ เนื่องจากมีบทบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดหรือฝืนความประสงค์ของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาต้องดำเนินการด้วยตัวเอง ไม่อาจมอบหมายให้ผู้อื่นจัดการแทนได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลอื่นกระทำการแทนได้

ข้อสังเกต

กรณีผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นอันระงับสิ้นไป เนื่องจากสิทธิในคดีอาญามิอาจยอมรับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๑)

ข้อ ๒๒

ความผิดทางอาญาที่กฎหมาย บัญญัติให้ใกล้เคียงข้อพิพาทได้ใน ชั้นการสอบสวน

การใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นการสอบสวนกระทำได้ใน
คดีความผิดอาญา ดังต่อไปนี้

๑. ความผิดอันยอมความได้
๒. ความผิดลหุโทษ ได้แก่

- ๒.๑ ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายอาญา
- ๒.๒ ความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวม
ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

๓. ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน
สามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

ความผิดอันยอมความได้

หมายถึง คดีความผิดอาญาบางประเภทซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย
ต่อเอกชนหรือคนใดคนหนึ่งเป็นการส่วนตัว มิได้ก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่รัฐหรือสังคม และความผิดใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น กฎหมาย
ต้องระบุชัดเจนว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา

- ความผิดเกี่ยวกับการค้า : มาตรา ๒๗๒
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ : มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗๘
วรรคสอง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดระหว่างคู่สมรส
ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้
ให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส หรือ
ถึงแก่ความตาย มาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่ง
ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลไม่เป็นเหตุให้
ให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่
ความตายหรือไม่ได้กระทำแก่บุคคลดังที่
ระบุไว้ในมาตรา ๒๘๕ และมาตรา ๒๘๕/๒
มาตรา ๒๘๓ ทวิวรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘๓
ทวิ วรรคสาม เฉพาะกรณีที่เกิดกระทำแก่
บุคคลอายุเกินสิบห้าปี มาตรา ๒๘๔
- ความผิดต่อเสรีภาพ : มาตรา ๓๐๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๑๐
วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๑๑ วรรคหนึ่ง
- ความผิดฐานเบียดเบียน
ความลับ : มาตรา ๓๒๒ มาตรา ๓๒๓ และมาตรา
๓๒๔
- ความผิดฐานหมิ่นประมาท : มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ และมาตรา
๓๒๘
- ความผิดฐานฉ้อโกง : มาตรา ๓๔๑ มาตรา ๓๔๒ มาตรา ๓๔๔
มาตรา ๓๔๕ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗

ประมวลกฎหมายอาญา (ต่อ)

- ความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ : มาตรา ๓๔๙ และมาตรา ๓๕๐
- ความผิดฐานยักยอก : มาตรา ๓๕๒ มาตรา ๓๕๓
 มาตรา ๓๕๔ และมาตรา ๓๕๕
- ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ : มาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙
- ความผิดฐานบุกรุก : มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และ
 มาตรา ๓๖๔
- ความผิดอื่นๆ : ความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา
 ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ วรรคแรก และ
 มาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๖๔ ถ้าเป็น
 การกระทำที่ผู้บุกรุกกระทำความผิดต่อผู้อื่น
 สันดาน ผู้สืบสันดานกระทำความผิดบุกรุก
 หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
 กระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติ
 ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้
 เป็นความผิดอันยอมความได้

ความพิດตามกฎหมายอื่นที่กฎหมายบัญญัติ
ให้เป็นความพิດอันยอมความได้

เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

ความผิดพลาดที่ ๕

ความผิดลหุโทษ หมายถึง ความผิดที่มีโทษเบาหรือ
ไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน
หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๕ (๒) ได้บัญญัติถึงฐานความผิดลหุโทษที่สามารถไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาททางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามีดังต่อไปนี้

ប្រះមហាក្សត្រអាយុទាន

- ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา ๓๕๐
- ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา ๓๕๑
- ความผิดฐานทำให้อุบัติความกลัว หรือความตกใจโดยการขู่เข็ญ มาตรา ๓๕๒
- ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา มาตรา ๓๕๓
- ความผิดฐานใส่ ถอน หรือทำให้สัตว์ใดๆ เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งตั้งไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลิตผลอยู่ มาตรา ๓๕๔
- ความผิดฐานควบคุมสัตว์ใดๆ ปลอมปละละเลยให้เข้าไปในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งตั้งไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลิตผลอยู่ มาตรา ๓๕๕
- ความผิดฐานกระทำความด้วยประการใดๆ ต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ มาตรา ๓๕๗

ความผิดลหุโทษ

ความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดใน พระราชกฤษฎีกา :

หมายเหตุ

ปัจจุบันยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดความผิดลหุโทษดังกล่าว

บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

- (๑) ความผิดฐานเข้าร่วมในการซุลมุนต่อสู้และมีผู้ถึงแก่ความตายจากการซุลมุนนั้น มาตรา ๒๙๔ วรรคหนึ่ง
- (๒) ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา ๒๙๕
- (๓) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีเหตุฉกรรจ์ มาตรา ๒๙๖
- (๔) ความผิดฐานเข้าร่วมในการซุลมุนต่อสู้และมีผู้ได้รับอันตรายสาหัสจากการซุลมุนต่อสู้นั้น มาตรา ๒๙๙ วรรคหนึ่ง
- (๕) ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส มาตรา ๓๐๐
- (๖) ความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา ๓๓๔

ข้อ ๒๓

เมื่อไขในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ทางอาญา สำหรับความผิดที่มีอัตรา
โทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี
ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ. ๒๕๖๒ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

- (๑) ความผิดฐานเข้าร่วมในการข่มขู่และฆ่าและมีผู้ถึงแก่ความตายจากการข่มขู่นั้น มาตรา ๒๙๔ วรรคหนึ่ง
- (๒) ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา ๒๙๕
- (๓) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีเหตุฉกรรจ์ มาตรา ๒๙๖
- (๔) ความผิดฐานเข้าร่วมในการข่มขู่และฆ่าและมีผู้ได้รับอันตรายสาหัสจากการข่มขู่ต่อผู้อื่น มาตรา ๒๙๙ วรรคหนึ่ง
- (๕) ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส มาตรา ๓๐๐
- (๖) ความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา ๓๓๔

ข้อห้าม

หากคู่กรณีประสงค์จะเข้าทำการไกล่เกลี่ยจะต้องเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องหาไม่เคยได้รับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยซ้ำ
- (๒) ผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือพ้นโทษมาแล้ว เกินกว่า ๕ ปี

ข้อยกเว้น

- เงื่อนไขตาม (๑) เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดลหุโทษ ซึ่งพ้นระยะเวลาเกิน ๓ ปีนับแต่มีคำสั่งยุติคดี
- เงื่อนไขตาม (๒) เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดลหุโทษ หรือคดีความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี

ข้อ ๒๔

การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

● คดีที่อาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้ พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการดังนี้^๖

- แจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

หมายเหตุ

สิทธิในการไกล่เกลี่ยควรเป็นเรื่องที่คู่กรณีต้องทราบในโอกาสแรกและต้องให้ความยินยอมจึงจะดำเนินการได้

- บันทึกการแจ้งดังกล่าวไว้ในบันทึกคำให้การผู้ต้องหาหรือบันทึกปากคำผู้เสียหาย
- บันทึกการแจ้งสิทธิร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไว้เป็นหลักฐาน

^๖ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๓ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการส่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๖ วรรคสอง

● เมื่อคู่กรณีทั้งสองฝ่ายสมัครใจและประสงค์จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและคดีนั้นมิได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลให้ดำเนินการดังนี้^๗

ผู้ไกล่เกลี่ยต้องคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ

- คู่กรณียื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาต่อพนักงานสอบสวน
- พนักงานสอบสวนมีความเห็นเสนอต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง
- พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งจะสั่งให้ทำการไกล่เกลี่ยได้ต่อเมื่อ
 - พฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรง และ
 - ไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งพิจารณา มีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน

^๗ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๔ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการส่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙

หมายเหตุ

กรณีพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งไม่อนุญาตให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ให้ผู้กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวโดยยื่นต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อสังเกต

คำว่า “นับแต่” ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาและความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความออกเป็น ๒ แนวทางเกี่ยวกับการนับระยะเวลาวันใช้บังคับของพระราชบัญญัติ ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า “กำหนดเวลาเริ่มใช้บังคับกฎหมายจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นๆ เพราะไม่ใช่เรื่องการคำนวณระยะเวลาตามประมวลกฎหมายและพยานี้อย่างอื่น หากกฎหมายบัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” ก็ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันแรก ซึ่งเป็นไปตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๖๓/๒๕๒๕ และ ๒๙๐/๒๕๔๓”

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า “การคำนวณนับวันใช้บังคับกฎหมายต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓ โดยการเริ่มต้นนับระยะเวลาจะไม่นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน แต่ต้องเริ่มนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๗๐/๒๕๓๙ และ ๒๐๘๖/๒๕๕๓”

ข้อ ๒๕

การหยุดนับอายุความในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

“เมื่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่ง มีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามมาตรา ๔๔ แล้วให้หยุดนับอายุความในการดำเนินคดีอาญา และเมื่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่ง มีคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไปตามมาตรา ๖๐ ให้นับอายุความในการดำเนินคดีต่อจากเวลานั้น”

การนับ อายุความ

- พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ให้หยุดนับอายุความในการดำเนินคดีอาญา
- กรณีที่ไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้ พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไปให้นับอายุความต่อจากเวลานั้น

การนับอายุความ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มีได้บัญญัติถึงวิธีการกำหนดนับระยะเวลาอายุความคดีอาญาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นการนับระยะเวลาอายุความจึงอยู่ในบังคับของหลักทั่วไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓/๓ วรรคสอง ซึ่งกำหนดมิให้นับวันแรกแห่งเวลานั้นรวมเข้าด้วยกันจึงเริ่มนับอายุความในวันถัดไป

ข้อ ๒๖

การปิดฟ้อง ฟากขังและปล่อยชั่วคราว ในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททาง อาญาในชั้นการสอบสวน

กรณีที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาคงอยู่ ผู้ต้องหาไม่ได้มีพฤติการณ์หลบหนีมิให้นำบทบัญญัติในเรื่องดังต่อไปนี้มาใช้บังคับ

- การฟ้องและการผิดฟ้องตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
- การควบคุมหรือขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นการสอบสวน มิให้นำบทบัญญัติในเรื่องระยะเวลาตามมาตรา ๑๑๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

กรณีไกล่เกลี่ยไม่เป็นผล พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไป

- ให้นับระยะเวลาการฟ้อง ผิดฟ้อง การควบคุม และการขังตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นไป

ข้อ ๒๗

บุคคลที่เป็นผู้ไต่ถามข้อพิพาททางอาญา
การอาญาในชั้นการสอบสวนได้

บุคคลที่เป็นผู้ไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้
คือ บุคคลที่ขึ้นทะเบียนโดยยื่นคำขอต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
และได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ไต่ถาม

ข้อสังเกต

ผู้ไต่ถามที่นายทะเบียนใช้อำนาจสรรหา
และแต่งตั้งเป็นผู้ไต่ถาม บุคคลนั้น
จะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา
๔๘ ประกอบกับมาตรา ๔

ผู้ไต่ถามซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่
ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามบทนิยามของ
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑(๑๖)
ย่อมได้รับการคุ้มครองตามประมวล
กฎหมายอาญาเกี่ยวกับความผิดต่อ
เจ้าพนักงานหรือความผิดต่อชีวิต หรือ
ต้องรับผิดชอบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่
ราชการ

ข้อสังเกต

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑(๑๖) “เจ้าพนักงาน”
หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็น
เจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย
ให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าจะเป็นประจำหรือ
ครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

บุคคลซึ่งจะทำการไต่ถาม หมายถึง บุคคล
ธรรมดา เท่านั้น ไม่รวมถึงนิติบุคคล เนื่องจาก
ตามประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน
ผู้ไต่ถาม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดคุณสมบัติไว้
เฉพาะบุคคลธรรมดา

ข้อ ๒๘

การประชุมการเลือก และแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย

พนักงานสอบสวนต้องแจ้งคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนให้ผู้ครณียุทพยามทราบ พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา สถานที่เพื่อให้ผู้ครณียุทพยามเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย^๘

พนักงานสอบสวนจัดให้มีการประชุมภายใน ๗ วันนับแต่วันที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน เพื่อเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย^๙

ถ้าผู้ครณียุทพยามตกลงเลือกผู้ไกล่เกลี่ยได้ ให้พนักงานสอบสวนเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย แล้วแจ้งผู้ไกล่เกลี่ยและผู้ครณียุทพยาม^{๑๐}

^๘ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐

^๙ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๙ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง
^{๑๐} ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕ วรรคสาม

ข้อ ๒๓

อำนาจของพนักงานสอบสวน
ในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ทางอาญาในชั้นการสอบสวน

“ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททาง
อาญา และการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาททางอาญาในชั้นการ
สอบสวนไม่ตัดอำนาจของ
พนักงานสอบสวนที่จะทำการ
สอบสวนต่อไป ”

ข้อ ๓๐

ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
ในชั้นการสอบสวน

● กำหนดนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทางอาญา “ ครั้งแรก ”^{๑๑}

พนักงานสอบสวนกำหนดนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ทางอาญาภายใน ๗ วันนับแต่วันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย
เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่สามารถดำเนินการได้ทัน
ให้พนักงานสอบสวนขอขยายระยะเวลาไปยังพนักงาน
สอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งได้อีกไม่เกิน ๗ วัน

๑๑ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐
และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาการพิจารณา
และระยะเวลาการส่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททาง
อาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑

● บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ย

● ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องอธิบายให้ผู้กรณีทราบก่อนเริ่มการไกล่เกลี่ย^{๑๒} ดังนี้

- พฤติการณ์ต่างๆ ที่ผู้กรณีซึ่งเป็นผู้ต้องหาได้กระทำลงตามคำร้องทุกข์
- ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดี
- กระบวนการและผลทางกฎหมายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
- สิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

● พนักงานสอบสวนต้องให้ความร่วมมือกับผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อทราบถึงพฤติการณ์ต่างๆ และข้อเท็จจริงอื่น

● ผู้ไกล่เกลี่ยต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตและเป็นกลาง ต้องช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้กรณีในการเจรจาเพื่อระงับคดีด้วยความสมัครใจ^{๑๓}

๑๒ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๓ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาการพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔

๑๓ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๔

● การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน^{๑๔}

● ผู้กรณีต้องเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาดด้วยตนเอง

ข้อสังเกต : แม้การไกล่เกลี่ยจะต้องให้ผู้กรณีเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยด้วยตนเองก็ตาม แต่ถ่ากรณีผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้มีอำนาจจัดการแทน ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕ และพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๖ สามารถเข้าไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและมีอำนาจจัดการแทนผู้เยาว์ได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือฝืนความประสงค์ของผู้เยาว์

● ผู้กรณีมีสิทธิให้ผู้ซึ่งตนไว้วางใจไม่เกิน ๒ คน เข้าฟังการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ข้อสังเกต : ผู้กรณีต้องเป็นผู้นำผู้ซึ่งตนไว้วางใจมาเอง

๑๔ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาการพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒

- กรณีซึ่งเป็นผู้ต้องหาและเป็นผู้เยาว์ต้องให้บิดามารดา ผู้ปกครอง นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ข้อสังเกต

- การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทถือเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙ นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ
- ผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะได้ดังนี้ เมื่อมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙ เมื่อทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐
- กรณีผู้ต้องหาเป็นผู้เยาว์ไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง อาจเพียงให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยโดยไม่มียา บิดา มารดา หรือผู้ปกครองก็ได้
- กรณีผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ แม้พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีได้บัญญัติให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ต้องเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยก็ตาม แต่ได้บัญญัติให้ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายจัดการแทนผู้เสียหายเข้าไกล่เกลี่ยได้ในมาตรา ๔๖ ตามพระราชบัญญัตินี้ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕

- พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำให้ ๑๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๓๘/๒๕๕๕ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่...พยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย...และไม่มียา...ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลจัดหาล่าม...ให้ถามตอบหรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร” จากบทบัญญัติดังกล่าวบ่งชี้ว่า “ผู้ที่จะเป็นล่ามจะเป็นบุคคลใดก็ได้ที่มีความสามารถในการเป็นล่ามแต่จะต้องมิใช่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการหรือศาลซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการสอบสวนหรือซักถามพยานนั้น” ได้ความว่าในการสอบสวน จ. และ ม. ผู้ทำการสอบสวนคือร้อยตำรวจโท ค. ส่วนร้อยตำรวจโท ร. ทำหน้าที่เป็นล่าม และในการที่ จ. เบิกความต่อศาล ร้อยตำรวจโท ร. ก็เป็นเพียงล่าม ดังนี้ ร้อยตำรวจโท จ. จึงเป็นเพียงล่ามที่พนักงานสอบสวน และศาลเป็นผู้จัดหาล่ามให้แก่ จ. และ ม. ตามกฎหมาย แม้ทนายจำเลยได้แถลงคัดค้านเรื่องที่ร้อยตำรวจโท ร. เป็นล่ามดังกล่าวในการสืบพยานโจทก์ แต่ทนายจำเลยก็ได้มิได้แสดงเหตุแห่งคำคัดค้านว่าร้อยตำรวจโท ร. เป็นล่ามแปลไม่ถูกต้องอย่างไร การที่ร้อยตำรวจโท ร. ทำหน้าที่เป็นล่ามแปลในชั้นสอบสวนจึงไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำพยานที่แปลนั้นเป็นพยานหลักฐานแต่อย่างใด ส่วนการพิจารณาสืบพยานบุคคลปาก จ. ก่อนโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลนั้น ปรากฏว่าร้อยตำรวจโท ร. ผู้ทำหน้าที่ล่ามได้สาบานตนก่อนแปลคำเบิกความของ จ. ต่อศาลแล้ว การให้การและเบิกความของ จ. ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศและไม่เข้าใจภาษาไทยจึงเป็นการชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓ วรรคสี่

๑๕ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๒ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๓

● กำหนดระยะเวลาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน^{๑๖}

- การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาดำเนินการ “ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน” นับแต่วันที่กำหนดนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาครั้งแรก
- หากการไกล่เกลี่ยไม่เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว โดยมีความจำเป็นหรือเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าคู่กรณีจะสามารถตกลงกันได้ ผู้ไกล่เกลี่ยสามารถดำเนินการต่อไป “ได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน” โดยให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้

หมายเหตุ

- การนับวันไกล่เกลี่ยภายใน ๓๐ วันให้นับตั้งแต่วันที่กำหนดนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาครั้งแรก
- การขอขยายระยะเวลาการไกล่เกลี่ยจะขอกี่ครั้งก็ได้ แต่ระยะเวลาขยายนั้นรวมแล้วต้องไม่เกิน ๓๐ วัน เพื่อให้มีให้มีการประวิงเวลาในการดำเนินคดี และการไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลามีผลให้การไกล่เกลี่ยนั้นยุติลงทันทีและไม่สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยได้อีก
- การบันทึกเหตุขอขยายระยะเวลา ต้องบันทึกเหตุจำเป็นหรือเหตุอันควรเชื่อได้ว่าคู่กรณีจะสามารถตกลงกันได้ โดยเป็นหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ยที่จะต้องบันทึกเหตุดังกล่าวไว้

๑๖ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๕ และระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้องและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๖

ข้อ ๓๑

สิทธิและข้อห้ามของคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

คู่กรณีมีสิทธิร่ำราเพื่อหาข้อตกลงร่วมกับได้โดยอิสระ

ข้อตกลงของคู่กรณีต้องไม่ขัดต่อหลักต่อไปนี้

- ไม่เป็นการขัดต่อกฎหมาย
- ไม่เป็นการฝ่าฝืน
- ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

หมายเหตุ

กรณีผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ ข้อตกลงนั้นต้องไม่ขัดหรือฝืนความประสงค์ของผู้เยาว์

ข้อ ๓๒

การดำเนินการเมื่อการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนสิ้นสุดลง

เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

- ให้ผู้ใกล้เคียงจัดทำบันทึกข้อตกลงหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- ให้คู่กรณีและผู้ใกล้เคียง “ลงลายมือชื่อ”^{๑๗} ไว้ในบันทึกข้อตกลง
- ให้ผู้ใกล้เคียงส่งบันทึกข้อตกลงไปยังพนักงานสอบสวนเมื่อการใกล้เคียงเสร็จสิ้น

๑๗ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙ บัญญัติว่า “เมื่อมีกิจการอันใดซึ่งกฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือ บุคคลผู้จะต้องทำหนังสือไม่จำเป็นต้องเขียนเอง แต่หนังสือนั้นต้องลงลายมือชื่อของบุคคลนั้น

ลายพิมพ์นิ้วมือ แง่ใด ตราประทับ หรือเครื่องหมายอื่นทำนองเช่นนั้นที่ทำลงในเอกสารแทนการลงลายมือชื่อ หากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วยสองคนแล้วให้ถือเสมือนกับลงลายมือชื่อ

ความในวรรคสองไม่ใช้บังคับแก่การลงลายพิมพ์นิ้วมือ แง่ใด ตราประทับ หรือเครื่องหมายอื่นทำนองเช่นนั้น ซึ่งทำลงในเอกสารที่ทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่”

บันทึกข้อตกลงอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังนี้

- ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี
- พหุติการณ์ที่มีการกล่าวหา
- ฐานความผิดและอัตราโทษตามกฎหมายที่มีการกล่าวหา
- ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
- สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เช่น การเยียวยาชดใช้ค่าเสียหาย เงินไต่ที่คู่กรณีต้องปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ ข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย

ข้อ ๓๓

การยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทางอาญาในชั้นการสอบสวน

กรณีที่ ๑

คู่กรณีคนใดคนหนึ่งขอถอนตัวเพื่อยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา แต่ถ้าหากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การขอถอนตัวเพื่อยุติการไกล่เกลี่ยย่อมไม่กระทบการไกล่เกลี่ยของคู่กรณีที่เหลืออยู่^{๑๘}

กรณีที่ ๒

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้ไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยอาจยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้^{๑๙}

^{๑๘} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๘
^{๑๙} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๙

- คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยไม่แจ้งหรือไม่มีเหตุอันสมควร
- คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีพฤติกรรมที่ไม่ให้ความร่วมมือในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
- มีเหตุอันควรสงสัยว่าความตกลงนั้นมิได้เป็นไปด้วยความสมัครใจ
- การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่อาจบรรลุได้โดยแน่แท้
- เห็นได้ชัดว่าการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาต่อไปจะเป็นการขัดผลประโยชน์ของคู่กรณีที่เป็นผู้เยาว์
- คู่กรณีไม่สามารถเจรจาเพื่อตกลงแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งหรือไม่อาจเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้
- ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีต่อศาลไม่ก่อนการสอบสวนหรือระหว่างการสอบสวน^{๒๐}
- สิทธินาคติอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^{๒๑}

ข้อสังเกต

สิทธิ นาคติอาญามาฟ้องระงับดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะก่อนหรือระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ผู้ไกล่เกลี่ย ต้องยุติการไกล่เกลี่ยทันที

^{๒๐} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๐
^{๒๑} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๒

ข้อ ๓๔

การดำเนินการเมื่อมีการยุติการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

ผู้ไกล่เกลี่ยต้องรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบถึงการยุติการไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา^{๒๒}

- ผู้กรณีคนหนึ่งคนใดขอถอนตัวเพื่อยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
- ผู้กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยไม่แจ้งหรือไม่ให้เหตุอันสมควร
- ผู้กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีพฤติกรรมที่ไม่ให้ความร่วมมือในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
- มีเหตุอันควรสงสัยว่าความตกลงนั้นมิได้เป็นไปด้วยความสมัครใจ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่อาจบรรลุได้โดยแน่แท้
- เห็นได้ชัดว่าการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาต่อไปจะเป็นการขัดผลประโยชน์ของผู้กรณีที่เป็นผู้เยาว์
- ผู้กรณีไม่สามารถเจรจาเพื่อตกลงแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือไม่อาจเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้
- ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีต่อศาลไม่ก่อนการสอบสวนหรือระหว่างการสอบสวน

พนักงานสอบสวนเมื่อได้รับรายงานการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญามาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ แล้ว ให้แจ้งพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งเพื่อมีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป^{๒๓}

^{๒๒} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง

^{๒๓} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๑ วรรคสอง

ข้อสังเกต

กรณีผู้ไกล่เกลี่ยยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน เนื่องจากสิทธิภาคีอาญามาฟ้องยอมระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๒ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบ โดยมีได้กำหนดระยะเวลาที่ต้องให้รายงานเมื่อใด ซึ่งแตกต่างจากการยุติการไกล่เกลี่ยตาม มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

อย่างไรก็ดี กรณีดังกล่าว ผู้ไกล่เกลี่ยควรจะต้องรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบภายใน ๗ วันเช่นกัน โดยนำบทบัญญัติตามมาตรา ๖๑ มาบังคับใช้โดยอนุโลม แม้ตามมาตรา ๖๒ จะมิได้มีการบัญญัติไว้

ข้อ ๓๕

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาความผิด
กรณีเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท

ตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ วางหลักไว้ว่า
กรณีการกระทำของผู้ต้องหาเป็นการกระทำความผิด
ผิดต่อกฎหมายหลายบท หากความผิด “บทหนัก”
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาสำเร็จ สิทธินำคดีอาญามา
ฟ้องใน “บทที่เบากว่า” ย่อม “ระงับ” ไปด้วย

กรณีการกระทำของผู้ต้องหา เป็นการกระทำความผิด
ผิดต่อกฎหมายหลายบท หากความผิดที่ไกล่เกลี่ยข้อ
พิพาทสำเร็จเป็นความผิด “บทเบา” “ไม่ทำ” ให้สิทธินำ
คดีอาญามาฟ้องใน “บทที่หนักกว่า” ระงับไปแต่อย่างใด

ข้อสังเกต

กรณีการกระทำของผู้ต้องหา เป็นการกระทำหลายกรรม
ต่างกัน หลายฐานความผิด และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
สำเร็จเฉพาะบางกรรม บางฐานความผิด ไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญา
ในความผิดกรรมอื่น ฐานอื่นระงับไปแต่อย่างใด

ข้อ ๓๖

หน้าที่ของคู่กรณีและพนักงานสอบสวน
เกี่ยวกับบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

เมื่อคู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงครบถ้วน^{๒๔}

- คู่กรณีต้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบเมื่อ
ได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงครบถ้วนแล้ว
- พนักงานสอบสวนต้องจัดทำ “บันทึกการ
ปฏิบัติตามข้อตกลง”
- พนักงานสอบสวนต้องส่งบันทึกการปฏิบัติ
ตามข้อตกลง พร้อมด้วยสำนวนการสอบสวน
และเอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอ “พนักงานอัยการ
เพื่อพิจารณาสั่งยุติคดี”

หมายเหตุ : พนักงานสอบสวนไม่ต้องสรุปสำนวนและ
มีความเห็นทางคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา มาตรา ๑๔๐ – ๑๔๒ แต่อย่างใด

^{๒๔} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง

ข้อสังเกต

เนื่องจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาสำเร็จมิใช่การสอบสวนเสร็จสิ้น ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด หากแต่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญานั้นคู่กรณีจะรับข้อพิพาทกันได้นั้น เป็นเหตุให้สิทธิหน้าที่อาญามาฟ้องย่อมระงับตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

เมื่อคู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไม่ครบถ้วน^{๒๕}

● กรณีผู้เสียหายไม่พอใจ

- คู่กรณีต้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ
- พนักงานสอบสวนเสนอพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งพิจารณามีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป

● กรณีผู้เสียหายพอใจในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กระทำไปแล้ว

- คู่กรณีต้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ
- พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง
- พนักงานสอบสวนต้องส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งยุติคดี

^{๒๕} พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง

หมายเหตุ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเสมือนคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลง

พนักงานสอบสวนไม่ต้องสรุปสำนวนและมีความเห็นทางคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ – ๑๔๒ แต่อย่างใด

เมื่อคู่กรณีที่เป็นผู้ต้องหาลังใจไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

- ความปรากฏแก่พนักงานสอบสวนว่าผู้ต้องหาลังใจไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง โดยไม่มีเหตุอันควร

หมายเหตุ

เฉพาะกรณีผู้ต้องหาลังใจไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงโดยไม่มีเหตุอันสมควรเท่านั้น

หากเป็นกรณีผู้เสียหายจงใจไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง คู่กรณีอีกฝ่าย (ผู้ต้องหา) อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้งับบังคับตามข้อตกลงรับข้อพิพาทได้เท่านั้น ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒

- พนักงานสอบสวนแจ้งพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่ง
- พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งมีคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๓๗

สำนวนการสอบสวนและ
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการไต่ถาม
ข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

เมื่อคู่กรณีแจ้งกับพนักงาน
สอบสวนว่า

ได้ปฏิบัติตามบันทึก
ข้อตกลงครบถ้วนแล้ว

ผู้เสียหายพอใจในการ
ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้
กระทำไปแล้ว

ให้พนักงานสอบสวนจัดทำ “บันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง”^{๒๖}
ส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนและ
เอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้^{๒๗}

- หนังสือส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ
- บันทึกปากคำผู้เสียหาย หรือคำให้การผู้ต้องหา
ซึ่งพนักงานสอบสวนได้แจ้งว่ามีสิทธิยื่นคำร้อง
ขอไต่ถามข้อพิพาททางอาญา
- บันทึกแจ้งสิทธิร้องขอไต่ถามข้อพิพาททาง
อาญาในชั้นการสอบสวน
- แบบฟอร์มเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

^{๒๖} พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง
^{๒๗} ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่น
คำร้องขอไต่ถามข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการส่งคำร้องและ
กระบวนการไต่ถามข้อพิพาททางอาญา พ.ศ.๒๕๖๒ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐

ข้อ ๓๘

ผลของคำสัญญาติดของพนักงานอัยการ

“เมื่อพนักงานอัยการมีคำสัญญาติด
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับ
ในกรณีที่มีผู้เสียหายหลายคน
หากผู้เสียหายคนหนึ่งคนใด
ไม่สามารถทำข้อตกลงกับ
ผู้ต้องหาได้ สิทธินำคดีอาญามา
ฟ้องของผู้เสียหายดังกล่าว
ย่อมไม่ระงับ”

กรณีผู้เสียหาย

- ผู้เสียหายคนเดียว ผู้ต้องหาคนเดียว ทำข้อตกลงได้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับ
- ผู้เสียหายหลายคน ผู้ต้องหาคนเดียว
ผู้เสียหายที่ทำข้อตกลงกับผู้ต้องหาได้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับ
ผู้เสียหายที่ทำข้อตกลงกับผู้ต้องหาไม่ได้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมไม่ระงับ

กรณีผู้ต้องหา

- ผู้ต้องหาคนเดียว ผู้เสียหายคนเดียว ทำข้อตกลงได้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับ
- ผู้ต้องหาหลายคน ผู้เสียหายคนเดียว
ผู้ต้องหาที่ทำข้อตกลงกับผู้เสียหายได้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับ
ผู้ต้องหาที่ทำข้อตกลงกับผู้เสียหายไม่ได้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมไม่ระงับ

หมายเหตุ

สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับนั้น เป็นการ
ระงับตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ ให้ใช้เป็นกรณีการระงับตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาไม่ จึงไม่ต้องดำเนินการตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕๑
ในเรื่องการทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงาน
อัยการแต่อย่างใด

ข้อสังเกต

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๘(สท)/ว๔๗๐ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การรับสำนวนการสอบสวนและการส่งคดีในสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเสนอเพื่อส่งยุติคดีตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า สำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเสนอเพื่อส่งยุติคดีตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ เป็นสำนวนรู้ตัวผู้กระทำ ความผิดที่พนักงานอัยการยังไม่ได้มีการรับตัวผู้ต้องหา จึงให้รับสำนวนดังกล่าวลงในสารบบ ส.๒ (สารบบรับความอาญาปรากฏผู้ต้องหาที่ไม่ได้ส่งตัวมา) โดยให้ลงในสารบบ ส.๒ ในช่อง “ความเห็นพนักงานสอบสวน” ว่า “ควรส่งยุติคดีตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒” ส่วนรายงานอัยการ(บ.๖) บัญชี ๗ บัญชีความอาญาปรากฏผู้ต้องหาที่ไม่ได้ส่งตัวมา (เว้นแต่คดีเปรียบเทียบปรับ) ซึ่งเป็นบัญชีที่สำรวจข้อมูลจากสารบบ ส.๒ ให้ลงข้อมูลความเห็นของพนักงานสอบสวนทั้งจำนวนเรื่องและคนไว้ในช่อง “ยุติการดำเนินคดี” ตามที่ได้ปรับปรุงตามแบบรายงานอัยการ (บ.๖) ไว้ตามหนังสือที่อ้างถึง

สำหรับประเด็นว่าพนักงานอัยการผู้ใดจะเป็นผู้มีหน้าที่ออกคำสั่งนั้น ให้นาระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔๐, ๔๑ และ ๔๘ มาประกอบการพิจารณา โดยหากพนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนที่พนักงานสอบสวนเสนอเพื่อส่งยุติคดีตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ เป็นไปตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งยุติคดีได้ตามมาตรา ๖๖ ให้พนักงานอัยการส่งยุติคดีตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๘ ว่า “ยุติการดำเนินคดี เพราะมีเหตุสิทธิภาคินาอาญามาฟ้องระับตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒” โดยให้หัวหน้าพนักงานอัยการเป็นผู้พิจารณาออกคำสั่งแล้วเสนอสำนวนให้ผู้บังคับบัญชาถัดขึ้นไปหนึ่งชั้นทราบโดยเร็ว แต่หากพนักงานอัยการเห็นว่าการเสนอสำนวนเพื่อส่งยุติคดีของพนักงานอัยการไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งยุติคดีได้ ก็ให้พนักงานอัยการผู้มีหน้าที่ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔๐ และข้อ ๔๑ พิจารณาสำนวนต่อไป

ส่วนที่ ๔

แบบฟอร์มเอกสาร

- (๑) บันทึกการแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
- (๒) แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
- (๓) แบบหนังสือขอให้พิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
- (๔) หนังสือแจ้งคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนและเชิญประชุมเพื่อเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย
- (๕) แบบเลือกผู้ไกล่เกลี่ย
- (๖) หนังสือสอบถามความยินยอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ย
- (๗) แบบแสดงความยินยอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
- (๘) หนังสือแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย
- (๙) หนังสือแจ้งการนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน (ครั้งแรก)
- (๑๐) บันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
- (๑๑) บันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
- (๑๒) แบบหนังสือขอให้พิจารณามีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป
- (๑๓) แบบหนังสือขอส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง ส่วนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้พนักงานอัยการ
- (๑๔) หนังสือส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ
- (๑๕) แบบสมุดคู่มือการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
- (๑๖) แบบรายงานผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

บันทึกการแจ้งสิทธิร้องขอให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

๑

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วันนี้ (.....) เวลาน. ข้าพเจ้า.....

ตำแหน่ง.....ได้แจ้งให้คู่กรณี คดีอาญาที่.....

ตาม ปจว.ข้อ.....ลงวันที่.....

ความผิดฐาน.....

ผู้กล่าวหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี

บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....

ผู้ต้องหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี

บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....

ทราบว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งคู่กรณีได้รับทราบสิทธิดังกล่าวแล้ว

โดยกรณีที่เป็นคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๔ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๒๙๕, มาตรา ๒๙๖, มาตรา ๒๙๙ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๓๐๐ และมาตรา ๓๓๔ ผู้ต้องหาได้ยืนยันว่า

☐ ๑. ผู้ต้องหาไม่เคยได้รับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาดำเนินคดีอาญาตั้งแต่เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดสุจริต ซึ่งพ้นระยะเวลาเกินสามปีนับแต่มีคำสั่งยุติคดี และ

☐ ๒. ผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือพ้นโทษมาแล้วเกินห้าปี นับแต่เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดสุจริต หรือคดีความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำในขณะที่มีความอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้กล่าวหา

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ต้องหา

(.....)

(ลงชื่อ).....พนักงานสอบสวนผู้แจ้งสิทธิ

(.....)

หมายเหตุ ผู้ต้องหาที่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๔ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๒๙๕, มาตรา ๒๙๖, มาตรา ๒๙๙ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๓๐๐ และมาตรา ๓๓๔ ต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตาม ๑ และ ๒ จึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้

แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

๒

-๒-

(๑) ผู้ยื่นคำร้อง

ชื่อ - นามสกุล (ผู้กล่าวหา/ผู้ต้องหา).....อายุ.....ปี
บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....
โทรศัพท์.....

(๒) ผู้กรณี

ผู้กล่าวหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี
บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....
โทรศัพท์.....

ผู้ต้องหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี
บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....
โทรศัพท์.....

คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....ลงวันที่.....

ความผิดฐาน.....

พฤติการณ์แห่งคดี.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานที่เกิดเหตุ.....

เกิดเหตุเมื่อใด.....

(๓) ความประสงค์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำร้องฉบับนี้จัดทำขึ้นเมื่อวันที่.....

ณ สถานที่ต่างๆ.....ซึ่งได้จัดทำขึ้นเพื่อรับรองว่าได้สมัครใจ

ขอเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ ด้วยความ

เต็มใจ โดยปราศจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการบังคับ ชูเชื้อ หรือหลอกลวง และได้ส่งมอบคำร้องนี้

ให้กับพนักงานสอบสวนแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำร้อง
(.....)

(๔) การตรวจสอบคำร้อง

ผลการตรวจสอบ

- ☐ คำร้องมีรายละเอียดครบถ้วน
- ☐ คำร้องไม่ถูกต้อง เนื่องจาก.....
- ☐ คำร้องมีรายละเอียดไม่ครบถ้วน เนื่องจาก.....

(ลงชื่อ).....พนักงานสอบสวน/ผู้รับคำร้อง
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำร้อง
(.....)

ใบแจ้งให้ทำคำร้อง/แก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง

เมื่อวันที่.....เวลา.....ข้าพเจ้า.....
ตำแหน่ง.....ได้แจ้งผู้กรณี.....
เกี่ยวข้องเป็น.....ให้ทำคำร้องใหม่/แก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน
ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากผู้ยื่นคำร้องไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่า
ผู้ยื่นคำร้องนั้นไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำร้องอีกต่อไป

(ลงชื่อ).....พนักงานสอบสวน/ผู้แจ้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำร้อง
(.....)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ (สถานีตำรวจ/หน่วยงานที่รับผิดชอบการสอบสวน) โทร.
ที่.....วันที่.....

เรื่อง ขอให้พิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวน

เรียน หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน

ด้วยเมื่อวันที่.....ชื่อ/นามสกุล.....ผู้กล่าวหา/ผู้ต้องหา
คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....ลงวันที่.....
ความผิดฐาน.....ได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
ในการสอบสวนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบคำร้องแล้ว เห็นว่าคำร้องมีรายละเอียดครบถ้วนถูกต้อง และพฤติการณ์
ของการกระทำความผิดของผู้ต้องหาไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงเห็นควรมีคำสั่ง
ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ)
(.....)
ตำแหน่ง.....

- พิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวนตามเสนอ

(ลงชื่อ)
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....

๓

หนังสือแจ้งคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวน
และเชิญประชุมเพื่อเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย

ที่.....

สถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง แจ้งคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวนและเชิญประชุมเพื่อเลือกและแต่งตั้ง
ผู้ไกล่เกลี่ย

เรียน นาย/นาง/นางสาว.....(คู่กรณี)

ด้วย (นาย/นาง/นางสาว).....
ได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวน คดีอาญาที่.....
ของสถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....
ความผิดฐาน.....นั้น

บัดนี้.....(หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน.....ได้มีคำสั่งเมื่อวันที่.....
ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวนแล้ว จึงแจ้งมายังท่าน และขอขึ้นหมายเพื่อมาตกลงเลือก
และแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย จากบัญชีของหน่วยงานพร้อมคู่กรณี ในวันที่.....เวลา.....
ณ.....หากมีข้อขัดข้องประการใดโปรดแจ้งให้ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(.....)
พนักงานสอบสวน

โทรศัพท์
โทรสาร

แบบเลือกผู้ไกล่เกลี่ย

๕

สถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วันนี้ เวลา.....พนักงานสอบสวน.....ได้จัดให้ผู้กรณี
คดีอาญาที่.....ของสถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....
ความผิดฐาน.....ระหว่าง

ผู้กล่าวหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี

บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....

ผู้ต้องหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี

บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....

ประชุมเพื่อเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

๑.

๒.

๓.

เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวนในเรื่องนี้ และตกลงให้
พนักงานสอบสวนถามความยินยอมของผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อที่ข้าพเจ้าจะได้ร่วมกันแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย
ต่อไป

(ลงชื่อ).....ผู้กล่าวหา

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ต้องหา

(.....)

(ลงชื่อ).....พนักงานสอบสวน

(.....)

หมายเหตุ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยให้พิจารณาตามระเบียบ ตร. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเลือก
และแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๖ วรรคสอง โดยคดีทั่วไปสมควรแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย
เพียงหนึ่งคน เว้นแต่ คดีที่มีคู่กรณีมากกว่า ๓ ฝ่ายขึ้นไป หรือคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน อาจต้อง
จัดกระบวนการไกล่เกลี่ยมากกว่า ๔ ครั้ง อาจแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยมากกว่าหนึ่งคนก็ได้

หนังสือสอบถามความยินยอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

๖

ที่.....

สถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง สอบถามความยินยอมการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

เรียน นาย/นาง/นางสาว.....(ผู้ไกล่เกลี่ย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบแสดงความยินยอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน จำนวน ๑ แผ่น

ด้วย ชื่อ - นามสกุล.....ผู้กล่าวหา อายุ.....ปี

บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....และ ชื่อ - นามสกุล.....ผู้ต้องหา

อายุ.....ปี บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....

ลงวันที่.....ความผิดฐาน.....

ได้ตกลงแต่งตั้งท่านเป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวนในคดีดังกล่าว

ดังนั้น จึงขอเรียนสอบถามความยินยอมจากท่านว่าจะขัดข้องประการใดหรือไม่ ในการ
ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวน ทั้งนี้ หากท่านไม่ขัดข้องและยินยอม
จะได้แต่งตั้งท่านเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และจะได้กำหนดวันนัดผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในการสอบสวน
ครั้งแรกต่อไป โดยขอให้ท่านแจ้งความยินยอมให้พนักงานสอบสวนทราบ ตามเอกสารที่ส่งมาด้วยนี้
ภายในวันที่.....ทางหมายเลขโทรศัพท์.....หรือทางโทรสารหมายเลข.....
.....หากท่านมีข้อสงสัยประการใดสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกับ
พนักงานสอบสวนได้

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

พนักงานสอบสวน

โทรศัพท์.....

โทรสาร.....

หนังสือแจ้งการนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน (ครั้งแรก)

๙

ที่..... สถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง เชิญเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน (ครั้งแรก)

เรียน นาย/นาง/นางสาว.....(คู่กรณี)

ตามที่ท่านได้เลือกและแต่งตั้งให้.....

เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนข้อไกล่ คดีอาญาที่.....

ของสถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....

ความผิดฐาน.....นั้น

ดังนั้น จึงแจ้งมาท่านและคู่กรณีเพื่อเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน (ครั้งแรก) ในวันที่.....เวลา.....ณ.....หากมีข้อขัดข้องประการใดขอโปรดแจ้งให้ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

พนักงานสอบสวน

โทรศัพท์.....
โทรสาร.....

บันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน
ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

๑๐

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง

.....ผู้กล่าวหา
.....ผู้ต้องหา

คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....ลงวันที่.....

ความผิดฐาน.....

อัตราโทษ.....

พฤติการณ์ที่มีการกล่าวหา.....

บันทึกนี้จัดทำขึ้นไว้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงว่า วันที่ (.....) เวลา น.

ชื่อ - สกุลผู้ไกล่เกลี่ย ทะเบียนเลขที่.....

ได้จัดให้คู่กรณี

ผู้กล่าวหา

ชื่อ - นามสกุลอายุ ปี บัตรประจำตัวประชาชน.....

ที่อยู่.....โทรศัพท์.....

ผู้ต้องหา

ชื่อ - นามสกุลอายุ ปี บัตรประจำตัวประชาชน.....

ที่อยู่.....โทรศัพท์.....

ได้สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน โดยตกลงทำบันทึกซึ่งมีความตั้งใจจะกล่าวต่อไปนี้

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

อนึ่ง การทำบันทึกข้อตกลงกันในครั้งนี้ คู่กรณีได้ทำบันทึกข้อตกลงด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย ไม่มีผู้ใดบังคับ ทุจริย หลอกลวง หรือให้สัญญาใดๆ และในการทำบันทึกข้อตกลงในครั้งนี้ไม่มีผู้ไกล่เกลี่ยท่านใดเข้าไปมีส่วนได้เสียแต่อย่างใด

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นสามฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้ทราบและเข้าใจข้อความโดยตลอดดีแล้ว เห็นว่าตรงตามเจตนารมณ์ของทั้งสองฝ่าย จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ และต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้กล่าวหา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

ลงชื่อ.....พนักงานสอบสวน
(.....)

บันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

๑๑

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกนี้จัดทำขึ้นไว้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงว่า คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....

ของ สภ./สน.....ความผิดฐาน.....

ระหว่าง

ผู้กล่าวหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี บัตรประจำตัวประชาชน.....

ที่อยู่.....โทรศัพท์.....

ผู้ต้องหา

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ปี บัตรประจำตัวประชาชน.....

ที่อยู่.....โทรศัพท์.....

แจ้งต่อพนักงานสอบสวนว่าคู่กรณีได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่.....แล้ว ดังนี้

- ☐ คู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงครบถ้วน
- ☐ คู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไม่ครบถ้วน แต่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาพอใจในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กระทำไปแล้ว
- ☐ คู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไม่ครบถ้วน และผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาประสงค์ให้ดำเนินคดีต่อไป
- ☐ คู่กรณีไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง

จึงแจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อ

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้กล่าวหา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
(.....)

ลงชื่อ.....พนักงานสอบสวน
(.....)

บันทึกข้อความ

๑๒

ส่วนราชการ (สถานีตำรวจ/หน่วยงานที่รับผิดชอบการสอบสวน) โทร.
ที่.....วันที่.....

เรื่อง ขอให้พิจารณามีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป

เรียน หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน

ด้วยเมื่อวันที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....ผู้กล่าวหา/ผู้ต้องหา
คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....ลงวันที่.....
ความผิดฐาน.....
ได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบว่า ชื่อ/นามสกุล.....ผู้กล่าวหา/ผู้ต้องหา
ไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่.....ไม่ครบถ้วน และผู้เสียหายประสงค์
ให้ดำเนินคดีต่อไป จึงเห็นควรมีคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ)
(.....)
ตำแหน่ง.....

- เห็นชอบ
- ให้ดำเนินคดีต่อไปตามเสนอ

(ลงชื่อ)
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ (สถานีตำรวจ/หน่วยงานที่รับผิดชอบการสอบสวน) โทร.
ที่.....วันที่.....

เรื่อง ขอส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง ส่วนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้พนักงานอัยการ

เรียน หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน

ด้วยเมื่อวันที่.....ชื่อ/นามสกุล.....ผู้กล่าวหา/ผู้ต้องหา
คดีอาญาที่.....ตาม ปจว.ข้อ.....ลงวันที่.....
ความผิดฐาน.....
ได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบว่า ชื่อ/นามสกุล.....ผู้กล่าวหา/ผู้ต้องหา
ได้ปฏิบัติ หรือปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไม่ครบถ้วน แต่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาพอใจในการปฏิบัติตาม
ข้อตกลงที่ได้กระทำไปแล้ว ตามบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามพระราชบัญญัติการ
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่.....
จึงเห็นควรส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง ส่วนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้พนักงานอัยการ
เพื่อพิจารณา **สั่งยุติคดี**

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

(ลงชื่อ)
(.....)
ตำแหน่ง.....

- เห็นชอบให้ส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง ส่วนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
ให้พนักงานอัยการ เพื่อพิจารณา **สั่งยุติคดี**
- ลงนามแล้ว

(ลงชื่อ)
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....

สถานีตำรวจ/หน่วยงาน.....

.....

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา จำนวน.....แผ่น

๒. จำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คดีอาญาที่..... จำนวน.....แผ่น

ด้วยสถานี่สำรวจ/หน่วยงาน.....ได้รับคำร้องทุกข์ของ

ชื่อ - สกุล.....ซึ่งกล่าวหา ชื่อ - สกุล.....

ได้กระทำความผิดฐาน.....

เหตุเกิด.....

และคุณกรณิได้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

หมวด ๔ การใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ผลการใกล้เคียงคู่กรณีสามารถตกลงกันได้ และ

ได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงตาม มาตรา ๕๗ แล้ว จึงขอส่งเอกสารตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) และ (๒) มายังท่าน

ตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อดำเนินการตาม มาตรา ๖๖ ต่อไป

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ຍຸ

(ตำแหน่ง)

พนักงานสอบสวน

โทรศัทพ์

โทรสาร

แบบสมุดคณสารบบคดีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒

UN.....

[illegible]

หมายเหตุ * กรณียังอยู่ระหว่างการไกล่เกลี่ยให้ระบุในชื่อหมายเหตุว่า "อยู่ระหว่างการไกล่เกลี่ย"

แบบรายงานผลการใกล้เกล็ช้ข้อผิดพลาดทางอาญาในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการใกล้เกล็ช้ข้อผิดพลาด พ.ศ.๒๕๖๒

104.....

[illegible]

0410.....

0410.....

(.....)

Microsasia

.....

หมายเหตุ * กรณียังอยู่ระหว่างการไกล่เกลี่ยให้ระบุในช่องหมายเหตุว่า "อยู่ระหว่างการไกล่เกลี่ย"

ส่วนที่ ๕

แบบฟอร์มและแผนผัง ขั้นตอนการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางอาญา และในชั้นการสอบสวน

แบบฟอร์มเอกสารที่ใช้ใน
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา
และในชั้นการสอบสวน

กฎหมาย ระเบียบ
และหนังสือที่เกี่ยวข้อง

แผนผังขั้นตอนการใกล้เคียง ข้อพิพาททางอาญา หมวด ๓

แผนผังขั้นตอนการใกล้เคียงข้อพิพาท ทางอาญาในขั้นตอนการสอบสวน หมวด ๔

บรรณานุกรม

หนังสือ

คู่มือปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, ม.ป.ท., พิมพ์ครั้งที่ ๑, ๒๕๖๒

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒, ๑๐ มิถุนายน ๒๔๗๗

พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖ ตอนที่ ๖๗ ก, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๓ ตอนที่ ๓๐ ก, ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ระเบียบ ประกาศ

ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒, ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒, ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการส่งคำร้อง และกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒, ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒, ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๔, ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

คณะทำงาน

พันตำรวจเอก วีรพล ใหญ่อรุณ

รองผู้บังคับการ กองคดีอาญา
สำนักงานกฎหมายและคดี

พันตำรวจเอก กฤษดา ตีลิจอนนันทน์

รองผู้บังคับการ กองบังคับการ
กฎหมายและคดี
ตำรวจภูธรภาค ๑

พันตำรวจเอก ปกรณ์กิตติ์ ธนวรินทร์กุล

นายเวร (สัญญาบัตร ๔)
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ว่าที่ พันตำรวจเอกหญิง ประพร เต็มเกาะ

ผู้กำกับการกลุ่มงานกฎหมาย
กองกฎหมาย

พันตำรวจโท ชีรภาส ยั่งยืน

สำนักงานกฎหมายและคดี
ผู้ช่วยนายเวร (สัญญาบัตร ๓)
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พันตำรวจโท สมเดช สารบรรณ

รองผู้กำกับการ ๓
กองบังคับการปราบปรามการฉ้อ
โกง
กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

พันตำรวจโทหญิง สุภารัตน์ สุวรรณดี

สารวัตร กลุ่มงานพิจารณา ๑
กองมาตรฐานวินัย
สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการตำรวจ

ร้อยตำรวจเอก สุทธิ อุปราวิทยานันท์

รองสารวัตร (สอบสวน)
สถานีตำรวจภูธรวัดสิงห์ ตำรวจ
ภูธรจังหวัดชัยนาท

ร้อยตำรวจโทหญิง จารุวรรณ บำรุงรักษ์

อาจารย์ กลุ่มงานคณาจารย์
คณะนิติศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

จ่าสิบตำรวจหญิง วิจิตรา ขาววงศ์

ผู้บังคับหมู่ ตรวจคนเข้าเมือง
จังหวัดขอนแก่น